

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 125

*THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS, No. 125*

MAATALOUS ALUEPOLITIIKASSA JA
VILJELIJÖIDEN TULOT

LANTBRUKET I REGIONALPOLITIKEN OCH
LANTBRUKARNAS INKOMSTER

AGRICULTURE IN REGIONAL POLICY AND
FARMERS' INCOME

MATIAS TORVELA JA OSSI ALA-MANTILA

HELSINKI 1986

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 125

THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS, No. 125

MAATALOUS ALUEPOLITIIKASSA JA
VILJELIJÖIDEN TULOT

LANTBRUKET I REGIONALPOLITIKEN OCH
LANTBRUKARNAS INKOMSTER

AGRICULTURE IN REGIONAL POLICY AND
FARMERS' INCOME

MATIAS TORVELA JA OSSI ALA-MANTILA

HELSINKI 1986

ISBN 951-9202-40-4
ISSN 0355-0877

Helsinki 1988. Valtion painatuskeskus

SISÄLLYSLUETTELO - INNEHÅLLSFÖRTECKNING - CONTENTS

MATIAS TORVELA & OSSU ALA-MANTILA	Maatalous aluepolitiikassa	5
	Lantbruket i regionalpolitiken	23
	Agriculture in regional policy	41
MATIAS TORVELA	Mistä viljelijät saavat tulonsa tänään?	59
	Varifrån får lantbrukarna sin inkomst idag?	67
	Where do farmers get their income from today?	77

MAATALOUS ALUEPOLITIIKASSA¹⁾
MATIAS TORVELA JA OSSO ALA-MANTILA

1. Yleistä

Aluepolitiikalla tarkoitettaneen yleisesti valtiovallan toimenpiteitä tasapainoisen alueellisen kehityksen turvaamiseksi. Useissa maissa 1960- ja 1970-luvulla tapahtui voimakasta teollistumista ja talouselämän kehittymistä. Tämä aiheutti mm. maa- ja metsätalousväestön verraten nopeaa vähenemistä. Sellaisessa maassa kuin Suomi, jossa alueelliset erot ovat suuret, tapahtui elintason ja hyvinvoinnin ohella eräiden alueiden taantumista ja tuotannollisten voimavarojen keskittymistä tietyille alueille ja asutustaaajamiin.

Näkyvästi valtiovalta puuttui alueelliseen kehitykseen Suomessa 1960-luvun puolivälissä. Ensimmäiset kehitysalueita koskevat lait tulivat voimaan 1966. Näiden lakien tavoitteena oli tuotannon ja yleisen elintason kohottaminen sekä työllisyyden turvaaminen niissä osissa maata, joissa taloudellinen kehitys oli jäljessä muun maan kehityksestä. Kehitysalueiden taloudellista kehittämistä pyrittiin edistämään myöntämällä halpakorkoisia lainoja ja verohelpotuksia tuotantotoiminnalle. Kehitysalue-lainsäädäntöä kehitettiin edelleen 1970-luvun alkuvuosina, kehitysalueiden rajoja tarkistettiin, perustettiin Kehitysalue-rahasto (1972) ja luotiin kuljetustukijärjestelmä (1973).

Kehitysalueita koskevat toimenpiteet alkuvaiheessa ovat koskeneet pääasiassa keskisuurta ja pientä teollisuutta ja yleensä yritystoimintaa. Täten valtiovallan alueellinen tuki kohdistui etupäässä kaupunkeihin ja asutustaaajamiin. Vasta 1980-luvulla kehitysaluepolitiikassa on selviä piirteitä maaseudun kehittämiseksi. Maaseutua ja maatilataloutta koskeneet toimenpiteet ovat liittyneet viljelijöiden tulokehitystä turvaavaan maataloustulolakiin (1950-luvulta lähtien) ja maatilatalouden kehitystä edistävään maatilalakiin (1977). Maaseudun kehittämistä

1) Tämä selvitys on tehty maatalouden rakennetta seuraavalle ECE/FAO:n työryhmälle.

on tapahtunut myös metsänparannuslain, erilaisen kuljetustuen ja viljelijöiden sosiaaliturvaan liittyvien säännösten muodossa.

2. Aluepolitiikan tavoitteet

Nykyiset aluepoliittiset tavoitteet sisältyvät tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämistä koskevaan lakiin (1981). Aluepolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat

1. Edistää tasapainoista väestökehitystä eri alueilla
2. Turvata eri alueiden väestölle tasapuolisesti
 - a. pysyvä työpaikka
 - b. tulotason nousu
 - c. tärkeiden palveluiden saatavuus ja
 - d. viihtyisä elinympäristö

Asetettuihin tavoitteisiin pyritään tukemalla tuotantotoimintaa, parantamalla yritystoiminnan yleisiä edellytyksiä, ohjaamalla yritysten sijoittumista ja suuntaamalla julkisia palveluja. Päämääränä on myös hajauttaa valtion hallintoa ja päätösvaltaa alueellisesti.

3. Maatalous ja aluepolitiikka

Maaseutua ja maataloutta koskevat tavoitteet liittyvät tietenkin yleisiin aluepoliittisiin tavoitteisiin. Viljelijöitä edustava tuottajajärjestö on korostanut maaseudun alueittaisista tavoitteista (1982) mm. seuraavaa: Aluepolitiikan tavoitteena tulee olla väestö- ja elinkeinorakenteeltaan tasapainoinen yhdyskunta. Erityisesti on huolehdittava väestön ja asutuksen säilymisestä maaseudulla. Edelleen korostetaan, että maatalous ja metsätaloutta on aluepolitiikassa kohdeltava samalla tavalla kuin muitakin elinkeinoja. Aluepolitiikan tavoitteena tulee olla erityisesti heikosti kehittyneiden alueiden kehittäminen ja epäedullisesta sijainnista aiheutuvien haittojen vähentäminen.

Tukitoimenpiteiden tulisi tukea työvaltaista yritystoimintaa ja tässä tulisi huomioida myös maatilatalous.

Maatalouspolitiikan hoidossa keskeisiksi tavoitteiksi on hyväksytty seuraavat päämäärät. Ne käyvät ilmi useiden lakien tavoitteissa ja toimenpiteiden perusteluissa.

1. Elintarviketuotannon tulisi vastata oman maan väestön tarpeita
2. Maatalousväestön tulisi saada muihin väestönosiin nähden samanlainen toimeentulo
3. Maaseutu ympäristö tulisi säilyttää mahdollisimman terveellisenä.

Maataloustuotannon tavoitteissa on korostettu myös aluepolitiikan merkitystä. Samoin uusien tuotteiden ja tuotantomuotojen aikaansaamista pidetään tärkeänä. Edellisten lisäksi on pidetty tärkeänä elintarvikkeiden saannin varmuutta myös kriisiaikana. Omavaraisuus koskee sekä tuotteita että tuotantovälineitä.

Yleinen kehitysaluepolitiikka ei ole edistänyt kovin voimakkaasti varsinaista maataloutta. Harjoitetulla aluepolitiikalla on ollut kuitenkin välillisesti vaikutusta kehitysalueiden viljelijöiden toimeentuloon siinä muodossa, että lisääntyneet työpaikat ovat tarjonneet sivuansioita viljelijöille ja muille perheen jäsenille oman tilan ulkopuolella.

4. Maataloustulolaki, maatilalaki ja maaseudun kehittäminen

Maatalouden tuotantoedellytykset maan eri osien kesken maassamme vaihtelevat huomattavasti ja tästä syystä maatalouden alueittainen tukeminen on keskeisellä sijalla myös maatalouspolitiikassa. Ensimmäiset maatalouden aluetukimuodot ovat peräisin 1930-luvulta, joskin varsinaisen tukijärjestelmän perusteet on luotu 1940-luvun lopulla ja 1950-luvulla. Nykyisin alueittaista välitöntä aluetukea maksetaan maataloustulolain mukaan tuotteiden korotettujen hintojen muodossa, pelkkänä rahana,

tuotantopanosten hintojen alennuksena tai kuljetustukena. Pääosa tuotteiden hintalisistä kohdistuu maitoon ja lihaan. Rahana maksettava tuki maksetaan peltoalan ja lypsylehmien lukumäärän mukaan. Peltoalan perusteella maksettavassa pienviljelmätuessa on myös alueittainen porrastus, joten se on osaksi aluetukea. Suoranaisen alueittaisen tuen maksuperusteet määräytyvät maataloustulolain mukaan. Maataloustulolaissa hintapoliittinen tuki ja aluetuki luetaan maatalouden tuottoon kuuluviksi, joten aluetuki on maatalouden sisäistä tulonsiirtoa (vrt. taul. 1-2 ja kartta 1).

Maatalouden rakenteen kehittämistä edistetään ns. maatilalain (1977) perusteella. Lain tarkoituksena on mm. edistää tilakoon suurentamista, parantaa peltotilusten sijaintia, ehkäistä olemassa olevien tilojen jakamista ja edistää viljelijöiden keskeistä yhteistoimintaa. Maatilalain perusteella myönnettävät lainat tilanostoon, sisarusuoksien lunastamiseen, rakentamiseen ja perusparannuksiin suosivat pieniä tiloja ja kehitysalueilla olevia viljelijöitä. Saman lain perusteella voidaan valtion varoista myöntää kehitysalueiden viljelijöille salaojitus- ja tieavustuksia ja rakentamisavustuksia. Lainoituksella on kuitenkin paljon suurempi vaikutus kuin avustuksilla. Maatilalain mukaan myönnettävistä lainoista noin 80-90 %:a menee kehitysalueille (vrt. taul. 3 ja kartta 2).

Eräiden maataloustuotteiden jo vuosia jatkunut ylituotanto on vaikeuttanut myös maatalouden aluepolitiikan hoitoa. Maatilalaki mahdollistaa maatilojen kehittämisen myös muuten kuin varsinaista maataloutta kehittämällä. Maatilalain perusteella voi saada valtion halpakorkoista lainaa porotalouden ja kalatalouden harjoittamiseen. Samoin sen perusteella voidaan edistää maatilamatkailua ja turvetuotantoa. Edellä mainittuja tarkoituksia varten myönnettävien halpakorkoisten lainojen korko on alueittain porrastettu kehitysalueiden hyväksi.

Valtion rahoittama kehitysalue-rahasto, jonka tarkoituksena on edistää yleensä yritystoimintaa, voi myöntää yleistä kehitys- aluetukea maatalouden sivuelinkeinoille samojen perusteiden mu-

kaan kuin muullekin tuotantotoiminnalle. Tällaisia toimintoja ovat turkistarhaus, kalastus, kalanviljely, kauppapuutarhat, turvetuotanto ja matkailu. Viljelijältä edellytetään mm. kirjanpitoa, että edellä mainitut toiminnot voidaan erottaa varsinaisesta maataloudesta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö rahoittaa myös maatalouden sivuelinkeinoja kehitysalueilla. Rahoitus ei koske varsinaista maataloustuotantoa. Lisäksi työllisyysvaroja voidaan käyttää työpaikkojen luomisen tukemiseen kehitysalueilla ja etenkin Lapissa.

Valtiovallan tukitoimenpiteiden ohella useat kunnat ovat tukenneet pienyritystoimintaa ja viljelijöiden sivuansiotointaa oman kuntansa alueella. Toiminta on tapahtunut neuvonnan ja pienimuotoisen taloudellisen tuen muodossa. Myös kehitysalueilla eräissä kunnissa tällä tavoin on saatu näkyviä tuloksia.

5. Aluepolitiikan onnistuminen maatalouden kannalta

Aluepoliittisten toimenpiteiden vaikutuksia ja tuloksia ei ole helppo arvioida. Edellä on todettu, että aluepolitiikan keskeisiä tavoitteita maatalouden kannalta Suomen olosuhteissa on mm. toivottu väestökehitys eri alueilla. Kehitysalueilla maatalousväestön osuus koko väestöstä on merkittävä, joten riittävän asutuksen säilyminen on sidoksissa viljelijäväestön määrään. Viljelijöiden lukumäärän kehitys liittyy taas läheisesti maatiilojen lukumäärään. Viljelijöiden tulotaso on myös keskeisellä sijalla. Tähän vaikuttavat paitsi maataloudesta saadut tulot myös metsätulot samoin kuin viljelijöiden oman tilan ulkopuolelta saadut sivuansiotulot. Valtion tukipolitiikalla on myös suoranaista vaikutusta tulotasoon. Seuraavassa on voitu lyhyesti tarkastella koko väestön ja maatalousväestön määrää ja kehitystä eri alueilla. Samoin on selvitelty viljelijöiden tulotasoa eri alueilla.

Koko väestö

Koko väestön alueellisesta kehityksestä on todettava, että 1960-luvulla ja 1970-luvun alkupuolelle saakka kehitysalueiden väestö pyrki vähenemään selvästi. 1970-luvun loppupuolella ja 1980-luvulla alueellinen väestökehitys näyttää tasaantuneen (taul. 4). Esim. Pohjois-Suomen lääneissä ja eräissä osin Keski-Suomea 1965-70 väestö väheni jopa 5-6 % eli noin 1 %:lla vuodessa. 1980-luvulla näilläkin alueilla väestömäärä on lisääntynyt, esim. vuosina 1980-83 2-3 eli 0.5-1 %:a vuodessa. Tietenkin on todettava, että Etelä-Suomessa väestömäärä on pyrkinyt lisääntymään nopeammin suurten asutuskeskusten kehityksen ansiosta, mutta tämä kehitys on hidastunut 1980-luvulla. Tehtyjen selvitysten mukaan ns. suurten kuntien väestömäärän lisäys on selvästi hidastunut ja pienten kuntien väestömäärän väheneminen on selvästi alentunut. Näyttäisi siltä, että aluepoliittiset toimenpiteet jo näinkin lyhyellä aikavälillä ovat vaikuttaneet väestökehitykseen kehitysalueilla toivottuun suuntaan aika selvästi.

Maatalousväestö ja maatalojen luku

1950-luvulla alkanut maatalousväestön väheneminen jatkui voimakkaana 1960- ja 1970-luvulla koko maassa. Maatalousväestöön on laskettu kuuluviksi myös metsätalous- ja kalatalousväestö, joskin niiden osuus on vähäinen. Maatalousväestö väheni 1970-luvun alkupuoliskolla keskimäärin koko maassa noin 5 %:a vuodessa (taul. 5). Väheneminen oli samaa suuruusluokkaa lähes koko maassa. Ainoastaan Lapissa ja Pohjois-Suomessa väheneminen oli noin 6 %:a vuosittain. 1970-luvun loppupuoliskolla maatalousväestö on vähentynyt keskimäärin noin 2.5 %:a vuodessa. Vähenemisessä on alueittaisia eroja, mutta väheneminen kehitysalueilla ei näytä olevan enää voimakkaampaa kuin muualla maassa. Maatalousväestön voimakkaaseen alenemiseen on vaikuttanut luonnollisesti maatalouden koneellistuminen ja muiden elinkeinojen työvoiman kysyntä. Viljelijäväestöä on hakeutunut töihin myös muihin pohjoismaihin, etenkin Ruotsiin.

Maatalousväestön määrästä ei ole tietoja aivan viime vuosilta, mutta sen väheneminen on hidastunut selvästi. Monessa tapauksessa tilalla on jo nyt minimimäärä väkeä, joten se ei voi vähentyä. Sitä vastoin tilan ulkopuoliset ansiomahdollisuudet ovat lisääntyneet.

Viljelijäväestön määrä on läheisessä yhteydessä tilojen lukumäärään. Suomessa on nykyisin (1983) noin 190 000 tilaa (yli 2 ha peltoa). Tilojen lukumäärän kehityksestä voidaan todeta, että aivan pienet tilat ovat vähentyneet erittäin voimakkaasti (1959 1-5 ha:n tiloja 147 600 ja 1983 61 800). Samoin 5-10 ha:n tilat ovat vähentyneet (1959 5-10 ha:n tiloja 101 800 ja 1983 60 700). 10-20 ha:n kokoisten tilojen määrä on pysynyt lähes samana (1959 10-20 ha:n tiloja 62 200 ja 1983 54 400). 20-50 ha:n tilojen määrä on noussut selvästi tänä aikana eli 18 000:sta 35 000:aan. Nykyisin yli 50 ha:n tiloja on noin 3 200 ja vuonna 1959 1 600.

Tilojen luku on vähentynyt kaikilla alueilla eikä suuria eroja näytä olevan eri alueiden kesken (taul. 6).

Tilojen lukumäärän väheneminen on johtunut tilojen yhdistämisestä ja metsittämisestä, osa tiloista on jäänyt myös autioksi. Kehitysalueiden ja muiden alueiden kesken ei näytä olevan selviä eroja havaittavissa. Kuitenkin voidaan todeta, että tiloja on metsitetty ja niitä on jäänyt kehitysalueilla enemmän autioksi kuin muilla alueilla.

Tilojen lukumäärän kehitykseen ovat vaikuttaneet monet maatalouspoliittiset toimenpiteet. Ylituotannon rajoittamiseksi käynnistettiin ns. peltojen paketointi 1970-luvulla. Tämän johdosta etenkin kehitysalueilla tiloja jäi pois tuotannosta joko pysyvästi tai määräajaksi. Tämä edisti myös peltojen metsittämistä.

Viljelijöiden tulotaso

Maatalouden aluepolitiikan keskeisenä tavoitteena on ollut viljelijöiden tulojen tasaaminen eri alueilla. Suomen olosuhteissa, jossa tuotannon luontaiset erot eri alueiden kesken vaihtelevat suuresti, maataloustuotannon rakenteessa ja viljelijöiden tuloissa, etenkin ilman valtion tukea on selviä eroja. Taulukossa 7 on esitetty maataloustulon ja viljelijöiden muiden tulojen vaihteluita eri alueilla. Luvut osoittavat, että maataloustulo, mukaan lukien maatalouden saama tuki, ei kuitenkaan vaihtele kovin paljon eri alueiden kesken. Tuloeroja pyrkii syntymään paitsi siitä syystä, että tuotannon luontaiset erot ovat selviä eri alueiden kesken myös tilakokoeroista. Kuitenkin voidaan todeta, että valtiovallan toimenpiteet ovat tasanneet tuloja yllättävän hyvin. Pohjois-Suomessa ja etenkin Lapin olosuhteissa maataloudesta saatu tulo on siksi alhainen, että ilman tukea sen harjoittaminen tuskin olisi mahdollista.

Edellisen lisäksi on verotustietojen perusteella arvioitu maataloustulon suuruutta eri alueilla 10-20 ha:n maitotiloilla (taul. 9). Luvut osoittavat, että maataloustulo on suurin Etelä-Suomessa ja alhaisin Pohjois-Suomessa, joskaan erot eivät näytä kovin suurilta. Pohjois-Suomessa kuitenkin tulotaso keskimäärin jää todellisuudessa alhaisemmaksi kuin muualla maassa, koska siellä tilat ovat pieniä.

Maan eteläosissa aluetuen määrällä ei ole merkitystä (taul. 8). Sisä-Suomessa aluetukea on noin 15-20 %:a maataloustulosta. Pohjois-Suomen eteläosissa aluetukea on noin 40 %:a maataloustulosta. Lapin alueella, jossa luontaiset edellytykset maatalouden harjoittamiselle ovat epäedullisemmat, maataloustuotanto tapahtuu huomattavilta osin valtion tuen turvin. Viljelijöiden saaman maataloustulon voidaan katsoa koostuvan siellä valtion tuesta. Koko maan maatalouden kannalta tällä on kuitenkin minimaalinen merkitys. Edellä mainittu valtion tuen osuuden määrittely perustuu maidon tuotantoa harjoittaviin tiloihin, mikä tuotantosuunta on kehitysalueilla vallitsevin.

Viljelijöiden metsätulot ja sivuansiot

Suomalaiseen maatilaa kuuluu normaalisti tietty metsäala. Yksityisten henkilöiden hallussa on metsää koko metsäalasta noin puolet. Keskimääräinen metsäala tilaa kohti on noin 35 ha. Metsäala vaihtelee jonkin verran eri alueilla. Eniten metsää tiloilla on yleensä Sisä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa. Pohjois-Suomessa metsämaat ovat kuitenkin karuja ja metsän kasvu vähäisempi. Metsätulot ovat viljelijöille huomattava tulonlähde. Etelä-Suomessa ja Sisä-Suomessa verotettavat metsätulot vuonna 1983 ovat olleet keskimäärin noin 9 400 - 11 900 mk tilaa kohti (vrt. taul. 7). Mainitut luvut tarkoittavat verotettavia metsätuloja, jotka on arvioitu verotusta varten metsämaan hyvyden perusteella. Todelliset metsätulot vaihtelevat vuosittain ja eräissä tapauksissa saattavat olla vähän suuremmat kuin arvioidut tulot. Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa metsätuloilla on pienempi merkitys. Vuonna 1983 ne ovat olleet näillä alueilla keskimäärin noin 4 000 mk tilaa kohti.

Edellä on mainittu, että aluepoliittisin toimin on yritetty edistää myös erilaista yritystoimintaa kehitysalueilla. Merkittävä maatilatalouden liitännäiselinkeino on turkistarhaus. Korostettakoon, että noin 90 %:a koko turkistuotannosta on sijoittunut kehitysalueille. Edelleen on todettava, että turkistarhaus on keskittynyt 75-80 %:sesti Etelä-Pohjanmaalle eli yhden läänin alueelle. Turkistarhoista osa on mautiloilla ja osa on itsenäisiä yrittäjiä. Eräissä tutkimuksissa on todettu, että noin 60-70 % tarhoista on mautiloilla. Edelleen on todettava, että joka tapauksessa turkistarhauksella on merkittävä työllistävä vaikutus kehitysalueilla ja toiminta näyttää edelleen laajenevan.

Maatilamatkailu on viime vuosina lisääntynyt selvästi. Maatilamatkailu on joko mökkien vuokrausta tai täysihoitoa maalaisaloissa. On arvioitu, että noin pari tuhatta viljelijää vuokraa lomamökkejä ja noin 140 viljelijää pitää vieraita täysihoidossa. Vuokramökkejä lienee yhteensä noin 10 000, joista viljelijöiden omistuksessa on noin 4 000. Alueellisesti maati-

la- ja mökkimatkailu on keskittynyt sisämaan järviolueille, Ahvenanmaalle ja rannikolle sekä eräiden asutuskeskusten ja hiihtokeskusten lähelle. Tietyille viljelijäryhmälle maatilamatkailu antaa lisätyötä ja lisätuloja.

Kalastus on perinteisesti ollut huomattava sivuansio monelle saariston sekä meren ja sisävesien ranta-alueiden viljelijöille. Kalastuksen ohella kalanviljely on lisääntynyt voimakkaasti. Kun esim. vuonna 1970 tuotettiin kalaa 1.8 milj. kg, oli tuotanto vuonna 1984 9.5 milj. kg. Kala on pääasiassa kirjolohtha. Kalanviljelylaitoksia on noin 500, joista yli 200 luonnonlammikoita. Kalanviljely työllistää paitsi itse yrittäjiä myös ulkopuolisia maaseudulla.

Porotaloudella Lapissa on tärkeä merkitys. Poronhoito on pääammatti noin 800 perheelle ja sivuelinkeino noin 2 500 perheelle. Muita maatalaan liittyviä sivuansiomuotoja ovat mm. mehiläisten hoito, marjojen ja sienten keräily sekä käsi- ja kotiteollisuus.

Viljelijöiden hankkimilla sivuansiotuloilla on merkittävä asema toimeentulon kannalta. Sivuansiot näyttävät myös kasvavan jatkuvasti. Esim. 1980-luvun alkuvuosina viljelijät saivat tuloja maataloudesta noin 50-55 %, metsätaloudesta 10-15 % ja sivuansioista 30-35 %. Vuonna 1983 Etelä-Suomessa, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa viljelijöiden sivuansiot olivat verotustietojen mukaan noin 30 000 mk tilaa kohti. Sisä-Suomessa sivuansiotulot olivat noin 5 000 mk alhaisemmat (taul. 7).

6. Yhteenveto

Maatalouden aluepoliittisista toimenpiteistä voidaan todeta, että niiden tarkoituksena on tukea kehitysalueilla maatalouden jatkuvuutta takaamalla viljelijöille riittävä toimeentulo. Viimeaikaiset toimenpiteet kohdistuvat maatalouden ohella myös viljelijöiden sivuansioihin. Tukitoimenpiteistä varsinaiseen maatalouteen kohdistuvat ovat olleet kuitenkin etualalla.

Näyttää siltä, että nykyistä aluepolitiikkaa tulisi jatkaa ja kehittää nykyisestään. Koska alueittainen tuki jo nyt on merkittävän suuri, aluetuen lisäys tuskin voi tapahtua pelkästään viljelijöiden välisenä tulonsiirtona, kuten on tapahtunut tähän saakka. Ehkä koko yhteiskunnan tulisi ottaa osaa suuremmalla panoksella maaseudun alueelliseen kehittämiseen.

Koko kansantaloutta koskevat alueelliset ja maatalouden aluepoliittiset tukitoimenpiteet ovat kehittyneet vuosien mittaan osaksi erillisinä. Nykyisin näitä toimenpiteitä on liian monia, yksistään maataloutta koskevia yli 20. Useissa yhteyksissä on todettu, että maatalouden tukijärjestelmiä tulisi yksinkertaistaa. Asiaa pohtinut toimikunta ehdotti (1985), että maataloudelle maksettava välitön tuki voitaisiin maksaa kolmessa muodossa:

Tuotantomääriin perustuva tuki,
Tulontasaustuki ja
Alueellinen erityistuki.

Varsinaiseen maatalouteen kohdistuvien toimenpiteiden ohella on valmisteilla toimenpiteitä, jotka nykyistä tehokkaammin edistävät pienteollisuutta ja viljelijöillekin sopivia sivuansioita kehitysalueilla. Viljelijöiden toimeentulon parantamisessa ja maaseudun kehittämisessä kehitysalueilla maataloudella ja metsätaloudella tulee olemaan edelleenkin keskeinen asema.

Valtiovallan tukitoimet ovat maassamme pääosiltaan tuotantositonnaisia, mutta tukea jaetaan myös tiettyjen kustannusten alentamiseksi. Paikallisilla viranomaisilla, esim. läänillä tai kunnalla, ei ole juuri mahdollisuuksia päättää tuen jakamisesta. Tulevaisuudessa voitaisiin ajatella, että valtion tuki, myös aluepolitiikassa, olisi enemmän yleistukea, jota voitaisiin maksaa ainakin osittain paikallisen asiantuntemuksen perusteella.

Taul. 1. Eräitä maatalouden tukimuotoja vuonna 1985

Alue	Maidon tuotanto- avustus, p/l	Alue	Lihan tuotantoavus- tus, p/kg	
Ia	63.0	Ia	nauta yli 130 kg	845
Ib	39.0	-"-	80-130 "	200
IIa	29.0	-"-	25- 80 " , lehmä	120
IIb	23.0		lammas	1 060
IIIa	15.0		sika	75
IIIb	11.8	Ib	nauta yli 130 kg	750
IVa	6.0	-"-	80-130 "	170
IVb	4.0	-"-	25- 80 " , lehmä	100
Ulkosaaristo	21.0		lammas	930
			sika	65
Alue	Lehmäavustus mk/lehmä	II	nauta yli 130 kg	545
Ia	930	-"-	80-130 "	110
Ib	595		lehmä	75
Ic	525		lammas	750
IIa	375		sika	50
IIb	270	III	nauta yli 130 kg	295
IIIa	240	-"-	80-130 "	60
IIIb	130		lammas	560
Ulkosaaristo	490		sika	35
Sisäsaaristo	800	IVa	nauta yli 160 kg	250
			lammas	290
Alue	Ostorehujen hinnanalennus	IVb	nauta yli 160 kg	145
	Alennus		lammas	290
	Enintään	IVc	nauta yli 160 kg	50
	%		lammas	290
	Enintään	Ulkosaaristo		
	mk/tila		nauta yli 130 kg	400
Ia	45		-"- 80-130 "	60
Ib	33		-"- 25- 80 kg, lehmä	50
IIa	25		lammas	700
IIb	18		sika	35
III	10			
Ulkosaaristo	10			
Sisäsaaristo	10			

Taul. 2. Pienviljelmätuen maksuperusteet eri alueilla vuonna 1984

Alue	Tuki mk/ jakoyksikkö ¹⁾	Tilan peltoala enintään, ha
Etelä-Suomi	548	18
Keski-Suomi	604	20
Pohjois-Suomi		
eteläinen osa	658	25
keskiosa	714	30
pohjoisin osa	822	30
Saaristoalueet	714	vaihtelee

¹⁾ Jakoyksikkö lasketaan peltoalan ja eläinmäärän perusteella. Tuen suuruuteen vaikuttavat myös viljelijöiden tulot.

Taul. 3. Eräiden maatilalain mukaan myönnettävien lainojen korkojen ja laina-aikojen alueelliset vaihtelut vuonna 1986¹⁾.

Lainalaji	Enimmäismäärä %	Laina-aika ja korko-%			
		Alue I	Alue II	Alue III	Alue IV
Maanosto- ja sisärosuus	75 %	10-25 v 3 %	10-25 v 4 %	10-20 v 5 %	10-18 v 6 %
Navetan rakentaminen	60 %	10-20 v 4 %	10-20 v 4 %	10-18 v 6 %	10-15 v 7 %
Perusparannus (salaojitus)	60 %	5-10 v 4 %	5-10 v 4 %	5-10 v 5 %	5-10 v 7 %
Sähköistäminen	75 %	7-10 v 4 %	7-10 v 4 %	7-10 v 5 %	7-10 v 7 %

¹⁾ Laina voi saada Maatilatalouden kehittämisrahastosta tai pankista, jolloin valtio maksaa korkoeron

Taul. 4. Väestökehitys lääneittäin

Lääni	1960 Muutos, %					1960 -83	Väkiluku 31.12.1983 1000
	-65	1965 -70	1970 -75	1975 -80	1980 -83		
Etelä-Suomi							
Uudenmaan	+11.2	+8.5	+8.7	+3.3	+3.0	+39.6	1 162.9
Turun ja Porin	+0.4	+1.9	+3.3	+0.8	+1.0	+7.5	709.9
Ahvenanmaan	-1.0	-0.5	+7.7	+2.2	+2.6	+11.4	23.4
Hämeen	+4.6	+4.6	+3.7	+0.8	+1.2	+15.7	672.1
Kymen	+2.3	-0.5	+0.6	-0.5	-0.6	+1.4	342.4
Sisä-Suomi							
Mikkelin	-2.0	-4.6	-4.2	-0.7	+0.2	-10.9	209.1
Pohjois-Karjalan	-4.6	-6.5	-4.4	-0.2	+0.5	-15.5	177.6
Kuopion	-1.4	-4.2	-1.8	+0.5	+1.1	-5.8	254.8
Keski-Suomen	-0.2	-2.6	+1.3	+0.7	+1.4	+0.5	246.2
Vaasan	-0.3	-4.7	+0.5	+2.1	+2.1	-0.3	442.1
Pohjois-Suomi							
Oulun	+1.8	-3.2	+0.9	+3.0	+3.0	+5.5	429.5
Lapin	+2.9	-6.6	-0.7	-0.5	+2.6	-2.5	199.9
Koko maa	+2.8	+0.6	+2.7	+1.4	+1.7	+9.5	4 869.9

Taul. 5. Maa- ja metsätaloudessa¹⁾ toimivan väestön määrä ja osuus koko väestöstä eri alueilla

Lääni	1970		1975		1980		Muutokset, %		
	1000 henkeä	%	1000 henkeä	%	1000 henkeä	%	1970	1975	1970
Etelä-Suomi									
Uudenmaan	23.8	4.7	17.9	3.4	16.4	2.9	-24.8	-8.4	-31.1
Turun ja Porin	62.8	19.8	48.8	15.1	41.3	12.5	-22.3	-15.4	-34.2
Ahvenanmaan	2.3	23.5	1.6	16.5	1.6	15.3	-30.4	+ 0.0	-30.4
Hämeen	42.8	14.2	32.5	10.6	28.3	9.0	-24.1	-12.9	-33.9
Kymen	28.2	18.0	22.6	14.5	19.4	12.2	-19.9	-14.2	-31.2
Sisä-Suomi									
Mikkelin	34.2	35.5	25.0	27.7	21.8	23.2	-26.9	-12.8	-36.3
Pohjois-Karjalan	30.6	39.4	20.8	29.0	18.1	23.6	-31.7	-13.0	-40.8
Kuopion	37.9	34.3	26.8	25.4	23.6	21.1	-29.3	-11.9	-37.7
Keski-Suomen	27.4	26.4	21.2	20.4	17.5	16.2	-23.0	-17.5	-36.1
Vaasan	63.0	33.5	48.6	26.4	45.5	23.2	-22.9	-6.4	-27.8
Pohjois-Suomi									
Oulun	54.3	32.6	38.0	23.3	32.4	18.2	-30.0	-14.7	-40.3
Lapin	21.5	26.8	14.4	18.2	13.1	15.4	-33.0	-9.0	-39.1
Koko maa	429.0	20.3	318.1	15.0	279.2	12.6	-25.9	-12.2	-34.9

¹⁾ ml kalastus ja metsästys

Taul. 6. Maatilojen (yli 2 ha peltoa) lukumäärän kehitys alueittain

Lääni	Muutos 1959-69		Muutos 1969-80		Muutos 1980-83		Maatiloja 31.12.1983
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	
Etelä-Suomi							
Uudenmaan	-2 039	-12.2	-3 888	-26.4	-725	-6.7	10 120
Turun ja Porin	-2 629	-5.7	-11 425	-26.3	-2 092	-6.5	29 962
Ahvenanmaan	-245	-14.7	-379	-26.6	-53	-5.1	993
Hämeen	-4 174	-15.7	-3 815	-17.0	-1 119	-6.0	17 490
Kymen	-1 596	-9.1	-3 663	-22.9	-882	-6.7	11 488
Sisä-Suomi							
Mikkelin	-1 279	-6.6	-4 637	-25.8	-826	-6.2	12 495
Pohjois-Karjalan	-924	-5.0	-4 768	-27.4	-10 109	-8.5	11 561
Kuopion	-1 542	-7.1	-4 719	-23.4	-1 136	-7.3	14 332
Keski-Suomen	-1 838	-10.3	-3 391	-21.3	-848	-6.8	11 710
Vaasan	-3 875	-7.9	-9 649	-21.3	-2 482	-7.0	33 205
Pohjois-Suomi							
Oulun	-1 731	-4.7	-6 434	-18.4	-2 073	-7.3	26 405
Lapin	+778	+5.9	-2 873	-20.7	-800	-7.2	10 237
Koko maa	-21 094	-7.4	-59 641	-22.6	-14 045	-6.9	189 998

Taul. 7. Viljelijöiden tulot¹⁾ mk/tila eri alueilla verotustietojen perusteella

		1980	1983	Peltoala, ha
		mk/tila		(1983)
Etelä-Suomi,	Maatalous	26 777	49 580	16.8
	Metsätulot	6 535	9 407	
	Muut tulot	15 975	30 821	
	Tulot yht.	49 287	89 808	
Sisä-Suomi,	Maatalous	23 508	36 176	10.9
	Metsätulot	8 165	11 890	
	Muut tulot	12 151	24 841	
	Tulot yht.	43 824	72 907	
Etelä-Pohjanmaa,	Maatalous	26 221	43 270	13.3
	Metsätulot	2 816	4 006	
	Muut tulot	18 861	31 943	
	Tulot yht.	47 898	79 219	
Pohjois-Suomi,	Maatalous	22 016	33 412	10.6
	Metsätulot	2 742	3 922	
	Muut tulot	15 464	30 435	
	Tulot yht.	40 222	67 769	
Koko maa,	Maatalous	25 053	42 356	13.6
	Metsätulot	5 645	8 152	
	Muut tulot	15 441	29 428	
	Tulot yht.	46 139	79 936	

¹⁾ Maatalous- ja metsätulot ovat nettotuloja. Maatalouden tuloissa on mukana valtion tuki. Muut tulot sisältävät viljelijöiden sivuansiot ja omaisuustulot. Metsätulot verotuksessa on arvioitu metsämaan hyvyyden perusteella.

Taul. 8. Alueittaisen tuen vaikutus maataloustuloon maitotiloilla noin 15 ha:n tiloilla vuonna 1982¹⁾.

Alue	Maataloustulo, mk/tila	
	Tuki mukana	Ilman tukea
Etelä-Suomi, mk/tila	62 300	59 900
	13.60	13.10
Sisä-Suomi, mk/tila	56 800	47 000
	14.60	12.00
Pohjois-Suomi, mk/tila (eteläinen) mk/t	61 700	36 300
	13.50	7.90
Lapin alue, mk/tila	37 000	-1 400
	9.40	-0.40

¹⁾ Tutkimus koskee noin 160 kirjanpitotilan tietoja ja on eräiltä osin arvionvarainen

Taul. 9. Maataloustulo mk/tila 10-20 ha:n maitotiloilla eri alueilla¹⁾

	Maataloustulo ²⁾		Peltoala/Lehmäluku 1983
	1980	1983	
	mk/tila		
Etelä-Suomi			
Maataloustulo	37 199	56 623	14.4/8.0
Sisä-Suomi			
Maataloustulo	36 085	52 673	14.2/9.0
Etelä-Pohjanmaa			
Maataloustulo	34 876	52 407	14.4/9.1
Pohjois-Suomi			
Maataloustulo	37 277	48 660	14.2/8.8
Koko maa			
Maataloustulo	36 445	53 231	14.3/8.6

1) Laskettu verotustietojen perusteella

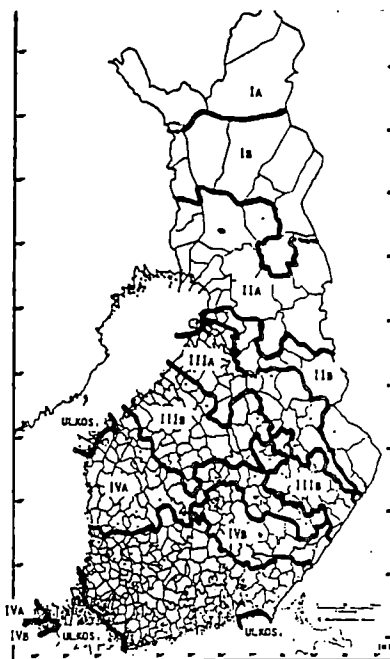
2) Maataloustulossa valtion tuki mukana

KARTTA 1.

MAIDON TUOTANTOAVUSTUSALUEET

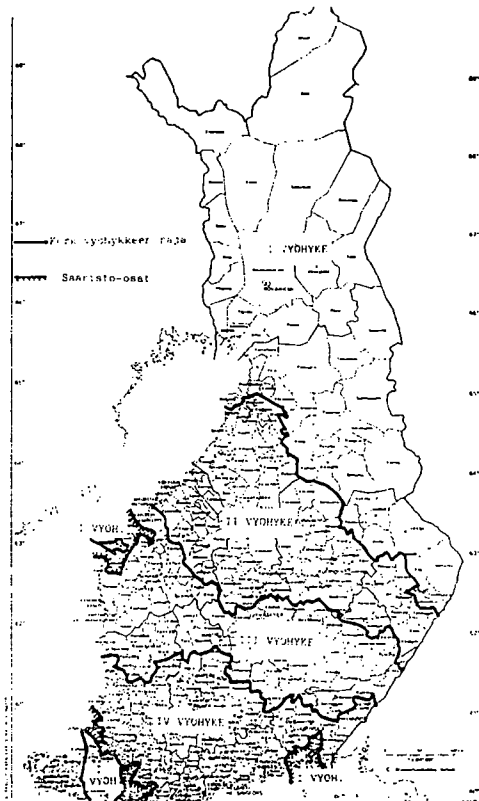
Alue Tuotantoavustus (p/l)
1.4.1985 alkaen

Ia	63.0
Ib	39.0
IIa	29.0
IIb	23.0
IIIa	15.0
IIIb	11.8
IVa	6.0
IVb	4.0
Ulkosaaristo	21.0

KARTTA 2.

MAATILALAIN MUKAINEN
VYÖHYKEJAKO

LANTBRUKET I REGIONALPOLITIKEN
MATIAS TORVELA OCH OSSI ALA-MANTILA

1. Allmänt

Med regionalpolitik avses i allmänhet statsmaktens åtgärder för att trygga en balanserad regional utveckling. I de flesta länder inträdde under 1960- och 1970-talet en kraftig industrialisering och utveckling av det ekonomiska livet. Detta ledde bl.a. till en relativt snabb reducering av jord- och skogsbruksbefolkningen. I ett sådant land som Finland, där de regionala differenserna är stora, inträdde förutom högre levnadsstandard och välstånd även en tillbakagång för vissa områdens del och en koncentrerings av de produktiva kraftresurserna till särskilda områden och tätbebyggelser.

Statsmakten ingrep synligt i den regionala utvecklingen i Finland i medlet av 1960-talet. De första lagarna om utvecklingsområden trädde i kraft år 1966. Målsättningen för dessa lagar var att höja produktionen och den allmänna levnadsstandarden samt trygga sysselsättningen i de delar av landet, där den ekonomiska utvecklingen släpade efter utvecklingen i landet i övrigt. Man försökte befrämja utvecklingsområdenas ekonomiska utveckling genom att bevilja lån med låg ränta och skattelättnader för produktionsverksamhet. Lagstiftningen om utvecklingsområdena utvecklades ytterligare under 1970-talets första år, utvecklingsområdenas gränser justerades, Utvecklingsområdesfonden inrättades (1972) och transportstödsystemet skapades (1973).

Åtgärderna gällande utvecklingsområdena berörde i begynnelse-skedet i huvudsak den medelstora industrin och småindustrin och företagsverksamheten överlag. Sålunda riktades statsmaktens regionala stöd främst till städer samt tätbebyggelser. Först under 1980-talet kan för utvecklingsområdespolitikens del skönjas tydliga tecken på att utveckla landsbygden. Åtgärderna rörande landsbygden samt gårdsbruksenheter har anslutit sig

till lantbruksinkomstlagen, som tryggt jordbrukarnas inkomstutveckling (fr.o.m. 1950-talet) och lagen om gårdsbruksenheter (1977), som befrämjat gårdsbrukets utveckling. En utveckling av landsbygden har också skett i form av lagen om skogsförbättring, ett separat transportstöd och stadganden i anslutning till jordbrukarnas socialskydd.

2. Regionalpolitikens målsättningar

De nuvarande regionalpolitiska målsättningarna ingår i lagen om främjande av en balanserad regional utveckling (1981). Regionalpolitikens centrala målsättningar är, att

- 1) främja en balanserad befolkningsutveckling i landets olika delar
- 2) trygga befolkningen inom de olika områdena opartiskt
 - a) en varaktig arbetsplats
 - b) en höjning av inkomstnivån
 - c) tillgång på viktig service och
 - d) en trivsamt livsmiljö.

Man strävar efter att nå de uppställda målsättningarna genom att understöda produktionsverksamheten, förbättra företagsverksamhetens allmänna förutsättningar, dirigera företagets lokalisering och genom att inrikta den offentliga servicen. Därtill är målet att regionalt decentralisera statsförvaltningen och beslutanderätten.

3. Lantbruk och regionalpolitik

Målsättningarna i fråga om landsbygden och lantbruket ansluter sig givetvis till de allmänna regionalpolitiska målsättningarna. Den producentorganisation som företräder jordbrukarna har om landsbygdens regionala målsättningar betonat (1982) bl.a. följande: Målet för regionalpolitiken bör vara ett för befolknings- och näringsstrukturens del balanserat samhälle. Särskilt måste man sörja för att befolkningen och bosättningen bibehålls på landsbygden. Ytterligare betonas, att gårdsbruket och skogs-

hushållningen inom regionalpolitiken måste bemötas på samma sätt som övriga näringsgrenar. Som mål för regionalpolitiken måste speciellt uppställas, att utveckla svagt utvecklade områden och eliminera nackdelarna på grund av deras ofördelaktiga lokalisering. Stödåtgärderna borde understöda arbetskraftsdominerande företagsverksamhet och härvid borde också gårdsbruket beaktas.

Som de centrala målsättningarna för bedrivandet av lantbrukspolitiken har uppställts följande mål. De framgår också av målsättningarna och åtgärdsmotiveringarna för ett flertal lagar.

- 1) Livsmedelsproduktionen borde motsvara behoven hos det egna landets befolkning
- 2) Lantbrukets befolkningen borde i jämförelse med de övriga befolkningsgrupperna få en likadan utkomst
- 3) Landsbygdsmiljön borde bibehållas möjligast hälsosam.

I målsättningarna för lantbruksproduktionen har man också betonat regionalpolitikens betydelse. Likväl anser man det vara viktigt att få till stånd nya produkter och produktionsformer. Utöver de ovannämnda har man också ansett det vara viktigt, att livsmedelstillgången kan tryggas också under kristider. Självförsörjningen gäller såväl produkter som produktionsmedel.

Den allmänna utvecklingsområdespolitiken har inte så värst kraftigt främjat det egentliga jordbruket. Den regionalpolitik som bedrivits har dock inverkat på jordbrukarnas utkomster i utvecklingsområdena, på så sätt att det ökade antalet arbetsplatser erbjudit biinkomster åt jordbrukarna och deras familjemedlemmar utom lantbrukslägenheten.

4. Lantbruksinkomstlagen, lagen om gårdsbruksheter och landsbygdens utvecklande

Lantbrukets produktionsbetingelser varierar ansevärt i landets olika delar och därför är det också en central fråga inom lantbrukspolitiken att lantbruket får regionalt understöd. De

första regionala stödformerna för lantbrukets del härrör från 1930-talet, ehuru grunderna för det egentliga stödsystemet skapades i slutet av 1940-talet och under 1950-talet. Nuförtiden erläggs omedelbart regionalt stöd enligt lantbruksinkomstlagen i form av förhöjda pris på produkterna, i rena pengar, som rabatt på produktionsinsatserna priser eller som transportstöd. Huvuddelen av produkternas pristillägg gäller mjölk och kött. Det stöd som utbetalas i pengar erläggs enligt åkerareal och antal mjölkkor. Det småbruksstöd som utbetalas enligt åkerareal är också regionalt graderat, varför detsamma delvis också utgör ett regionalt stöd. Betalningsgrunderna för det direkta regionala stödet fixeras enligt lantbruksinkomstlagen. Enligt lantbruksinkomstlagen räknas det prispolitiska stödet och regionala stödet till lantbrukets avkastning, varför det regionala stödet är en del av lantbrukets interna inkomstöverföring (jämför tabellerna 1-2 och karta 1).

Utvecklandet av lantbrukets struktur befrämjas på basen av lagen om gårdsbruksenheter (1977). Lagen avser bl.a. att främja ökningen av gårdsbrukens storlek, förbättra åkermarkernas läge, förhindra uppdelning av befintliga gårdsbruk och befrämja jordbrukarnas ömsesidiga samarbete. De lån som beviljas på basen av lagen om gårdsbruksenheter för köp av lantbrukslägenheter, inlösning av syskonandelar, byggande och grundförbättringar gynnar små gårdar och utvecklingsområdenas jordbrukare. På basen av samma lag kan av statens medel beviljas understöd åt utvecklingsområdenas jordbrukare för täckdikning, vägar och byggande. Lånen spelar dock en mycket större roll än understöden. Av de lån som beviljas på basen av lagen om gårdsbruksenheter går 80-90 % till utvecklingsområdena (jämför tabell 3 och karta 2).

Den redan i årtal fortgående överproduktionen av vissa lantbruksprodukter har försvårat bedrivandet av lantbrukets regionalpolitik. Lagen om gårdsbruksenheter gör det möjligt att utveckla lantbruken även på annat sätt än genom att endast utveckla det egentliga lantbruket. På basen av lagen om gårdsbruksenheter kan man erhålla statligt lågräntelån för också bedrivande av renskötsel och fiskerihushållning. Likväl kan man

på basen av sagda lag befrämja lantgårdsturism och torvproduktion. Räntan på de lågräntelån som beviljas för ovannämnda ändamål har graderats regionalt till fördel för utvecklingsområdena.

Utvecklingsområdesfonden, som finansieras av staten och som avser att överlag befrämja företagsverksamhet, kan bevilja allmänt utvecklingsområdessöd för lantbrukets binärningar enligt samma grunder som för övrig produktionsverksamhet. Dessa verksamheter är bland annat pälsdjursuppfödning, fiskeri, fiskodling, handelsträdgårdsskötsel, torvproduktion och turism. Av jordbrukaren förutsätts bl.a. bokföring, så att ovannämnda binärningar kan åtskiljas från det egentliga lantbruket.

Handels- och industriministeriet finansierar också lantbrukets binärningar inom utvecklingsområdena. Finansieringen gäller inte den egentliga lantbruksproduktionen. Därtill kan sysselsättningsmedel användas för stödandet av skapandet av arbetsplatser inom utvecklingsområdena och i all synnerhet i Lappland.

Utöver statsmaktens stödåtgärder har ett flertal kommuner understött småföretagsverksamhet och jordbrukarnas biinkomstverksamhet inom den egna kommunens område. Verksamheten har förverkligats som rådgivning och i form av mindre ekonomiskt stöd. Även inom utvecklingsområdena har man inom vissa kommuner den vägen fått till stånd synliga resultat.

5. Hur regionalpolitiken lyckats ur lantbrukets synvinkel

Det är inte lätt att bedöma de regionalpolitiska åtgärdernas verkningar och resultat. Ovan konstaterades, att till regionalpolitikens centrala målsättningar för lantbrukets del i Finlands förhållanden bl.a. hör en motsedd befolkningsutveckling inom landens olika områden. Inom utvecklingsområdena är lantbruksbefolkningens andel av hela befolkningen ansevärd, varför bibehållandet av en tillräcklig bosättning är förknippat med lantbruksbefolkningens antal. Utvecklingen av jordbrukarnas antal ansluter sig åter nära till gårdsbruksenheterens antal.

Även jordbrukarnas inkomstnivå spelar en central roll. På denna inverkar förutom inkomsterna från lantbruket också skogsinkomsterna liksom också de biinkomster jordbrukaren erhåller utom egna gårdsbruket. Även statens stödpolitik inverkar direkt på inkomstnivån. I det följande granskas i korthet hela befolkningens och lantbruksbefolkningens antal och utveckling inom olika områden. Likväl har jordbrukarnas inkomstnivå inom olika områden utretts.

Hela befolkningen

I fråga om hela befolkningens regionala utveckling kan konstateras, att under 1960-talet och ända intill början av 1970-talet tenderade utvecklingsområdenas befolkning att klart minska. Under senare delen av 1970-talet och under 1980-talet verkar den regionala befolkningsutvecklingen att ha utjämnats (tabell 4). I t.ex. länen i norra Finland och i vissa delar av Mellanfinland minskade befolkningen 1965-1970 med t.o.m. 5-6 % eller med cirka 1 % per år. Under 1980-talet har folkmängden också inom dessa områden ökat, t.ex. åren 1980-1983 med 2-3 % eller med 0.5-1 % per år. Visserligen måste man konstatera, att folkmängden i södra Finland tenderat till att öka kraftigare till följd av att där utvecklats stora bosättningscentra, men denna utveckling har stagnerat under 1980-talet. Enligt de utredningar som genomförts har ökningen av folkmängden i de s.k. stora kommunerna klart avtagit och minskningen av de små kommunernas folkmängd har klart sjunkit. Det ser ut att vara så, att de regionalpolitiska åtgärderna redan på en så här kort sikt har rätt klart verkat i önskad riktning på befolkningsutvecklingen i utvecklingsområdena.

Lantbruksbefolkningen och gårdsbruksenheterens antal

Den minskning av lantbruksbefolkningen som började under 1950-talet fortgick kraftigt under 1960- och 1970-talet i hela landet. Till lantbruksbefolkningen räknas också skogs- och fiskerihushållningsbefolkningen, ehuru dess andel är rätt liten. Lantbruksbefolkningen minskade under första delen av 1970-talet

för hela landets del med i medeltal ca 5 % per år (tabell 5). Minskningen var av samma storleksordning i så gott som hela landet. Endast i Lappland och norra Finland var årsminskningen cirka 6 %. Under senare delen av 1970-talet minskade lantbruksbefolkningen med i genomsnitt ca 2.5 % per år. Minskningen uppvisar regionala differenser men minskningen för utvecklingsområdenas del ser inte mera ut att vara kraftigare än i landet för övrigt. Lantbruksbefolkningens kraftiga minskning har givetvis dikterats av lantbrukets mekanisering och övriga näringsgrenars efterfrågan på arbetskraft. Lantbruksbefolkningen har också sökt arbete i de övriga nordiska länderna, speciellt i Sverige.

Från de alldeles sista åren föreligger inga uppgifter om lantbruksbefolkningens antal, men dess minskning har klart avtagit. I många fall är gårdarnas personantal redan på miniminivå, varför någon minskning inte mera kan komma i fråga. Men däremot har förtjänstmöjligheterna utom gårdsbruket ökat.

Lantbruksbefolkningens antal står i nära samband med lantbrukslägenheternas antal. I Finland finns i detta nu (1983) cirka 190 000 lägenheter (med över 2 ha åkerjord). Vad gäller utvecklingen av deras antal kan konstateras, att de allra minsta lägenheternas antal minskat synnerligen kraftigt (1959 fanns 147 600 gårdar med 1-5 ha och 1983 bara 61 800). Likväl har gårdarna med 5-10 ha minskat från 101 800 år 1959 till 60 700 år 1983. Antalet gårdar med 10-20 ha har förblivit så gott som oförändrat eller år 1959 fanns 62 200 gårdar med 10-20 ha och 1983 fanns 54 400. Antalet lantbrukslägenheter på 20-50 ha har klart ökat under denna tid eller från 18 000 till 35 000. I dag finns det cirka 3 200 gårdar med över 50 ha medan deras antal år 1959 var ca 1 600.

Lantbrukslägenheternas antal har minskat i alla delar av landet och några större differenser förekommer inte mellan områdena (tabell 6).

Minskningen av gårdarnas antal har berott på deras sammanslagningar och skogsplaneringarna, en del av lantbrukslägenheterna har också lämnats öde. Några klara differenser kan inte förmärkas mellan utvecklingsområdena och övriga områden. Dock kan man konstatera, att lantgårdarna bekläts med skog och lämnats öde i större utsträckning inom utvecklingsområdena än i landets övriga delar.

Utvecklingen av lantbrukslägenheternas antal har influerats av många lantbrukspolitiska åtgärder. För att stävja överproduktionen igångsattes under 1970-talet den s.k. paketeringen av åkrarna. Till följd av detta uteslöts lantbrukslägenheten inom speciellt utvecklingsområdena från produktionen antingen varaktigt eller för en viss tid. Detta befrämjades också av att man på åkrarna planterade ut skog.

Lantbrukarnas inkomstnivå

Ett centralt mål för lantbrukets regionalpolitik har varit att utjämna lantbrukarnas inkomster i landets olika delar. I Finlands förhållanden, där de naturliga produktionsdifferenserna varierar kraftigt mellan landets olika delar, förekommer också stora differenser i lantbruksproduktionens struktur och lantbrukarnas inkomster, i all synnerhet utan statsunderstöd. I tabell 7 presenteras hur lantbruksinkomsten och lantbrukarnas övriga inkomster varierar inom olika områden. Siffrorna visar, att lantbruksinkomsten inklusive det stöd lantbruket erhåller dock inte varierar så värst mycket för de olika områdenas del. Inkomstdifferenser uppkommer förutom på den grund, att det förekommer klara naturliga produktionsdifferenser mellan de olika områdena, också på grund av differenserna i fråga om lantbrukslägenheternas storlek. Men dock kan konstateras, att statsmaktens åtgärder utjämnat inkomstdifferenserna förvånansvärt bra. I norra Finland och speciellt Lappland är förhållandena sådana, att lantbruksinkomsten blir så låg, att det utan understöd knappast skulle vara möjligt att idka lantbruk överlag.

Förutom det ovannämnda har man utgående från uppgifterna om beskattningen bedömt lantbruksinkomstens storlek i fråga om 10-20 ha:s mjölkproducerande lantbrukslägenheter i landets olika delar (tabell 9). Siffrorna visar, att lantbruksinkomsten är störst i södra Finland och minst i norra Finland, ehuru dock inte differenserna verkar att vara så värst stora. I norra Finland blir dock i verkligheten inkomstnivån lägre än i landets övriga delar, emedan gårdarna där är mindre.

I landets södra delar spelar inte det regionala understödsbeloppet någon roll (tabell 8). I Mellanfinland uppgår det regionala stödet till cirka 15-20 % av lantbruksinkomsten. I norra Finlands södra delar utgör det regionala stödet ca 40 % av lantbruksinkomsten. I Lappland, där de naturliga förutsättningarna för idkande av lantbruk är oförmånliga, sker lantbruksproduktionen till största delen med stöd av statsligt understöd. Lantbrukarnas lantbruksinkomst kan där anses bestå av statens stöd. Med tanke på hela landets lantbruk spelar dock detta en minimal roll. Ovannämnda fixerande av det statliga stödets andel baserar sig på de mjölkproducerande lantbrukslägenheterna, vars produktionsriktning är förhärskande inom utvecklingsområdena.

Lantbrukarnas skogsinkomster och biinkomster

Den finländska lantbrukslägenheten har normalt också ett visst skogsområde. Cirka hälften av landets totala skogsareal är i privatägo. Den genomsnittliga skogsarealen per lägenhet är cirka 35 ha. Skogsarealen varierar i viss mån för de olika områdenas del. Lantbrukslägenheterna i Mellanfinland och norra Finland har de största skogsområdena. Norra Finlands skogar är dock karga och tillväxten dålig. Skogsinkomsterna är en anmärkningsvärd inkomstkälla för lantbrukarna. I södra Finland och Mellanfinland uppgick de beskattningsbara skogsinkomsterna i medeltal till 9 400 - 11 900 mk per lantbrukslägenhet år 1983 (se tabell 7). Nämda summor avser beskattningsbara skogsinkomster, vilka för beskattningen uppskattats på basen av hur

bra skogsmark det är fråga om. De reella skogsinkomsterna varierar årligen och kan i vissa fall vara något större än de beräknade inkomsterna. Skogsinkomsterna i Sydösterbotten och norra Finland spelar en mindre roll. År 1983 uppgick skogsinkomsterna inom dessa områden till i medeltal cirka 4 000 mark per lägenhet.

Ovan nämndes, att man genom regionalpolitiska åtgöranden strävat till att också befrämja olika slags företagsverksamhet inom utvecklingsområdena. En ansevärd till lantbruket anslutande näringsgren är pälsdjursuppfödningen. Det kan härvid betonas, att cirka 90 % av hela pälsdjursproduktionen finns inom utvecklingsområdena. Därtill kan konstateras, att pälsfarmarna till 75-80 % ligger i Sydösterbotten eller inom ett enda län. En del av pälsfarmarna finns på lantbrukslägenheter medan andra är självständiga företagare. I vissa undersökningar har framförts, att 60-70 % av pälsfarmarna är på lantbrukslägenheter. Därtill kan konstateras, att pälsdjursuppfödningen har en stor sysselsättande betydelse inom utvecklingsområdena och näringen ser ut att ytterligare utvidgas.

Lantgårdsturismen har klart ökat under de senaste åren. Lantgårdsturismen består antingen i uthyrande av hela stugor eller helinackordering på lantgårdarna. Man har beräknat, att cirka två tusen lantbrukare hyr ut semesterstugor och cirka 140 lantbrukare har gäster i helinackordering. Det torde finnas sammanlagt cirka 10 000 hyresstugor, av vilka cirka 4 000 ägs av lantbrukare. Geografiskt koncentrerar sig lantgårds- och stugturismen till inlandets insjöområde, Åland och kusten samt till vissa bosättningscentra och skidcentra. För vissa lantbrukare ger lantgårdsturismen extra arbete och extra inkomster.

Fisket har traditionellt gett ansevära extra inkomster åt många lantbrukare i skärgården och havs- och insjöområdena. Vid sidan av fiskeriet har fiskodlingen ökat kraftigt. Medan man år 1970 producerade 1.8 milj. kg fisk, var produktionen år 1984 uppe i 9.5 milj. kg. Den odlade fisken består i huvudsak av regnbågs-

forell. Det finns cirka 500 fiskodlingsanstalter, av vilka över 200 är naturliga dammar. Fiskodlingen sysselsätter förutom företagare också utomstående på landsbygden.

Renskötseln i Lappland är av stor betydelse. Renskötseln utgör huvudsakligen yrke för cirka 800 familjer och binäring för cirka 2 500 familjer. Andra till gårdsbruket anslutande biinkomstformer är bl.a. biskötsel, bär- och svamplockning samt hemslöjd och hantverk.

Lantbrukarnas biinkomster är synnerligen viktiga för utkomstens del. Biinkomsterna ser också ut att kontinuerligt öka. Under 1980-talets första år erhöll lantbrukarna ca 50-55 % av inkomsterna från lantbruket, 10-15 % från skogsbruket och hela 30-35 % från olika biinkomster. År 1983 utgjorde biinkomsterna för lantbrukarna i södra Finland, Sydösterbotten och norra Finland enligt beskattningsuppgifterna cirka 30 000 mk per gårdsbruksenhet. I Mellanfinland var biinkomsterna cirka 5 000 mk lägre (tabell 7).

6. Sammandrag

I fråga om lantbrukets regionalpolitiska åtgärder kan konstateras, att deras avsikt är att stöda lantbrukets fortbestånd i utvecklingsområdena genom att lantbrukarna garanteras en tillräckling utkomst. Den senaste tidens åtgöranden riktar sig förutom på lantbruket till också biinkomsterna. Av stödåtgärderna har dock företräde getts åt sådana som inriktats på det egentliga lantbruket.

Det verkar att vara så, att man borde fortsätta med den nuvarande regionalpolitiken och ytterligare utveckla den. Emedan det områdesbestämda stödet redan nu är ansenligt stort, kan knappast utökningen av det regionala stödet ske som uteslutande en inkomstöverföring mellan lantbrukarna såsom fallet varit hittills. Kanske borde hela samhället med en större insats ta del i landsbygdens regionala utveckling.

Med åren har de regionala stödåtgärderna rörande hela national-ekonomin och lantbrukets regionalpolitiska stödåtgärder utvecklats delvis helt separat. I detta nu finns det alltför många dylika åtgärder, redan för uteslutande lantbrukets del är deras antal över 20. I olika sammanhang har det konstaterats, att lantbrukets stödssystem borde förenklas. Den kommission som dryftat frågan föreslog (1985), att det direkta stöd som utbetalas till lantbruket kunde erläggas i tre former:

- som ett på produktionsmängderna baserat stöd,
- som ett inkomstutjämningsstöd och
- som ett regionalt specialstöd.

Utöver de egentliga till lantbruket riktade åtgärderna förbereds också åtgärder, som effektivare än i detta nu befrämjar småindustri och för också lantbrukarna lämpliga biinkomster för utvecklingsområdenas del. Vid förbättrandet av lantbrukarnas utkomster och utvecklandet av landsbygden inom utvecklingsområdena kommer alltjämt lantbruket och skogshushållningen att spela en central roll.

Statsmaktens stödåtgärder bygger i vårt land i huvudsak på produktionen, men understöd utdelas också för att sänka vissa kostnader. De lokala myndigheterna såsom länet eller kommunen har just inga möjligheter att besluta om stödets utdelande. Man kunde tänka sig, att statens stöd i framtiden för också regionalpolitikens del skulle till större omfattning vara ett allmänt stöd, som åtminstone delvis kunde utbetalas på basen av den lokala sakkunskapen.

Tabell 1. Vissa av lantbrukets stödformer år 1985

Område	Produktionsbidrag för mjölk, p/l	Område	Produktionsbidrag för kött, p/kg	
Ia	63,0	Ia	nöt över 130 kg	845
Ib	39,0	"	80- 130 "	200
IIa	29,0	"	25- 80 " , ko	120
IIb	23,0	får		1 060
IIIa	15,0	svin		75
IIIb	11,8	Ib	nöt över 130 kg	750
IVa	6,0	"	80- 130 "	170
IVb	4,0	"	25- 80 " , ko	100
Yttre skärgården	21,0	får		930
		svin		65
Område	Understöd för kor mk/ko	II	nöt över 130 kg	545
		"	80- 130 "	110
Ia	930	ko		75
Ib	595	får		750
Ic	525	svin		50
IIa	375	III	nöt över 130 kg	295
IIb	270	"	80- 130 "	60
IIIa	240	får		560
IIIb	130	svin		35
Yttre skärgården	490	IVa	nöt över 160 kg	250
Inre skärgården	800	får		290
		IVb	nöt över 160 kg	145
		får		290
		IVc	nöt över 160 kg	50
		får		290
Område	Sänkning av priset på köpfoder Rabatt maximalt % mk/gård	Yttre skärgården		
Ia	45 9 000	nöt över 130 kg		400
Ib	33 6 270	" 80- 130 "		60
IIa	25 4 750	" 25- 80 kg, ko		50
IIb	18 3 240	får		700
III	10 1 500	svin		35
Yttre skärgården	10 1 800			
Inre skärgården	10 1 800			

Tabell 2. Grunderna för erläggandet av småbruksstödet inom olika områden år 1984

Område	Stöd mk/skiftesenhet ¹⁾	Lägenhetens åkerareal maximalt, ha
Södra Finland	548	18
Mellanfinland	604	20
Norra Finland		
södra delen	658	25
mellersta delen	714	30
norra delen	822	30
Skärgårdsområdena	714	varierar

1)

Skiftesenheten beräknas på basen av åkerarealen och antalet djur.
På understödets storlek inverkar också lantbrukarnas inkomster.

Tabell 3. De regionala variationerna år 1986¹⁾ i fråga om räntorna och lånetiderna för vissa lån som beviljas i enlighet med lagen om gårdsbruksenheter

Låneslag	Maximalt belopp i %	Lånetid och ränteprocent			
		Område I	Område II	Område III	Område IV
Markköp och syskon- andel	75 %	10-25 år 3 %	10-25 år 4 %	10-20 år 5 %	10-18 år 6 %
Byggnad av fähus	60 %	10-20 år 4 %	10-20 år 4 %	10-18 år 6 %	10-15 år 7 %
Grundförbättring (täckdikning)	60 %	5-10 år 4 %	5-10 år 4 %	5-10 år 5 %	5-10 år 7 %
Elektrifiering	75 %	7-10 år 4 %	7-10 år 4 %	7-10 år 5 %	7-10 år 7 %

1) Lånet kan beviljas av Gårdsbrukets utvecklingsfond eller bank, varvid staten betalar räntedifferensen.

Tabell 4. Befolkningsutvecklingen per län

Län	1960						Folkmänod 31.12.1983
	-65	1965	1970	1975	1980	1980	
		-70	-75	-80	-83	-83	1000
Södra Finland							
Nylands	+11.1	+8.5	+8.7	+3.3	+3.0	+39.6	1 162.9
Åbo och Björneborgs	+ 0.4	+1.9	+3.3	+0.8	+1.0	+ 7.5	709.9
Åland	- 1.0	-0.5	+7.7	+2.2	+2.6	+11.4	23.4
Tavastehus	+ 4.6	+4.6	+3.7	+0.8	+1.2	+15.7	672.1
Kymmene	+2.3	-0.5	+0.6	-0.5	-0.6	+ 1.4	342.4
Mellanfinland							
S:t Michels	-2.0	-4.6	-4.2	-0.7	+0.2	-10.9	209.1
Norra Karelen	-4.6	-6.5	-4.4	-0.2	+0.5	-15.5	177.6
Kuopio	-1.4	-4.2	-1.8	+0.5	+1.1	- 5.8	254.8
Mellersta Finlands	-0.2	-2.6	+1.3	+0.7	+1.4	+ 0.5	246.2
Vasa	-0.3	-4.7	+0.5	+2.1	+2.1	- 0.3	442.1
Norra Finland							
Uleåborgs	+1.8	-3.2	+0.9	+3.0	+3.0	+ 5.5	429.5
Lapplands	+2.9	-6.6	-0.7	-0.5	+2.6	- 2.5	199.9
Hela landet	+2.8	+0.6	+2.7	+1.4	+1.7	+ 9.5	4 869.9

Tabell 5. Den inom jord- och skogsbruket¹⁾ verksamma befolkningens antal och andel av hela befolkningen i olika områden

Län	1970		1975		1980		Ändring i %		
	1000 personer	%	1000 pers.	%	1000 pers.	%	1970-75	1975-80	1970-80
<u>Södra Finland</u>									
Nylands	23.8	4.7	17.9	3.4	16.4	2.9	-24.8	- 8.4	-31.1
Åbo och Björneborgs	62.8	19.8	48.8	15.1	41.3	12.5	-22.3	-15.4	-34.2
Åland	2.3	23.5	1.6	16.5	1.6	15.3	-30.4	± 0.0	-30.4
Tavastehus	42.8	14.2	32.5	10.6	28.3	9.0	-24.1	-12.9	-33.9
Kymene	28.2	18.0	22.6	14.5	19.4	12.2	-19.9	-14.2	-31.2
<u>Mellanfinland</u>									
S:t Michels	34.2	35.5	25.0	27.7	21.8	23.2	-26.9	-12.8	-36.3
Norra KareLens	30.6	39.4	20.8	29.0	18.1	23.6	-31.7	-13.0	-40.8
Kuopio	37.9	34.3	26.8	25.4	23.6	21.1	-29.3	-11.9	-37.7
Mellersta Finlands	27.4	26.4	21.2	20.4	17.5	16.2	-23.0	-17.5	-36.1
Vasa	63.0	33.5	48.6	26.4	45.5	23.2	-22.9	- 6.4	-27.8
<u>Norra Finland</u>									
Uleåborgs	54.3	32.6	38.0	23.3	32.4	18.2	-30.0	-14.7	-40.3
Lapplands	21.5	26.8	14.4	18.2	13.1	15.4	-33.0	- 9.0	-39.1
Hela landet	429.0	20.3	318.1	15.0	279.2	12.6	-25.9	-12.2	-34.9

1) inklusive fiske och jakt

Tabell 6. Utvecklingen av antalet gårdsbruksenheter (med över 2 ha åker) enligt område

Län	Ändring 1959-69		Ändring 1969-80		Ändring 1980-83		Gårdsbruk 31.12.1983
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
<u>Södra Finland</u>							
Nylands	-2 039	-12.2	- 3 888	-26.4	- 725	-6.7	10 120
Åbo och Björneborgs	-2 629	- 5.7	-11 425	-26.3	-2 092	-6.5	29 962
Åland	- 245	-14.7	- 379	-26.6	- 53	-5.1	993
Tavastehus	-4 174	-15.7	- 3 815	-17.0	-1 119	-6.0	17 490
Kymene	-1 596	- 9.1	- 3 663	-22.9	- 882	-6.7	11 488
<u>Mellanfinland</u>							
S:t Michels	-1 279	- 6.6	- 4 637	-25.8	- 826	-6.2	12 495
Norra KareLens	- 924	- 5.0	- 4 768	-27.4	-10 109	-8.5	11 561
Kuopio	-1 542	- 7.1	- 4 719	-23.4	-1 136	-7.3	14 332
Mellersta Finlands	-1 838	-10.3	- 3 391	-21.3	- 848	-6.8	11 710
Vasa	-3 875	- 7.9	- 9 649	-21.3	-2 482	-7.0	33 205
<u>Norra Finland</u>							
Uleåborgs	-1 731	- 4.7	- 6 434	-18.4	-2 073	-7.3	26 405
Lapplands	+ 778	+ 5.9	- 2 873	-20.7	- 800	-7.2	10 237
Hela landet	-21 094	-7.4	-59 641	-22.6	-14 045	-6.9	189 998

Tabell 7. Lantbrukarnas inkomster ¹⁾ mk/lantbrukslägenhet enligt beskattningsuppgifterna i olika delar av landet

	1980	1983	Åkerareal i ha (1983)
	mk/lägenhet		
Södra Finland			
Lantbruk	26 777	49 580	16.8
Skogsinkomster	6 535	9 407	
Andra inkomster	15 975	30 821	
Inkomster sammanlagt	49 287	89 808	
Mellanfinland			
Lantbruk	23 508	36 176	10.9
Skogsinkomster	8 165	11 890	
Andra inkomster	12 151	24 841	
Inkomster sammanlagt	43 824	72 907	
Sydösterbotten			
Lantbruk	26 221	43 270	13.3
Skogsinkomster	2 816	4 006	
Andra inkomster	18 861	31 943	
Inkomster sammanlagt	47 898	79 219	
Norra Finland			
Lantbruk	22 016	33 412	10.6
Skogsinkomster	2 742	3 922	
Andra inkomster	15 464	30 435	
Inkomster sammanlagt	40 222	67 769	
Hela landet			
Lantbruk	25 053	42 356	13.6
Skogsinkomster	5 645	8 152	
Andra inkomster	15 441	29 428	
Inkomster sammanlagt	46 139	79 936	

1) Lantbruks- och skogsinkomsterna är nettoinkomster. I lantbrukets inkomster har statens understöd medräknats. Gruppen "andra inkomster" omfattar lantbrukarnas biinkomster och förmögenhet. Skogsinkomsterna har i beskattningen uppskattats enligt skogsmarkens kvalitet.

Tabell 8. Hur det regionala stödet inverkar på lantbruksinkomsten i fråga om cirka 15 ha:s mjölkproducerande lantbrukslägenheter år 1982 ¹⁾

Område	Lantbruksinkomst, mk/lantbrukslägenhet	
	Inklusive stöd	Exklusive stöd
Södra Finland		
mk/lantbrukslägenhet	62 300	59 900
mk/t	13.60	13.10
Mellanfinland		
mk/lantbrukslägenhet	56 800	47 000
mk/t	14.60	12.00
Norra Finland (södra delen)		
mk/lantbrukslägenhet	61 700	36 300
mk/t	13.50	7.90
Lapplands område		
mk/lantbrukslägenhet	37 000	-1 400
mk/t	9.40	-0.40

1) Undersökningen gäller cirka 160 mjölkproducerande lantbrukslägenheter och uppgifterna har för vissa delar beräknats

Tabell 9. Lantbruksinkomsten i mk/lantbrukslägenhet i fråga om 10-20 ha:s mjölkproducerande lantbrukslägenheter inom olika delar av landet ¹⁾

	Lantbruksinkomst ²⁾		Åkerareal/Antal kor 1983
	1980 mk/lantbruk	1983	
Södra Finland	37 199	56 623	14.4/8.0
Mellanfinland	36 085	52 673	14.2/9.0
Sydösterbotten	34 876	52 407	14.4/9.1
Norra Finland	37 277	48 660	14.2/8.8
Hela landet	36 445	53 231	14.3/8.6

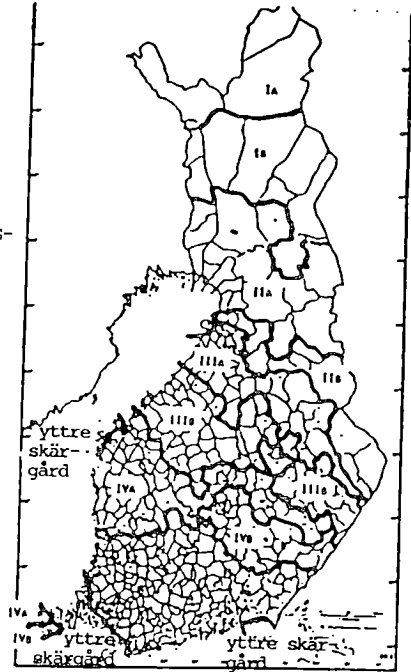
¹⁾ Beräknad enligt beskattningsuppgifterna

²⁾ I lantbruksinkomsten ingår statens stöd

KARTA 1

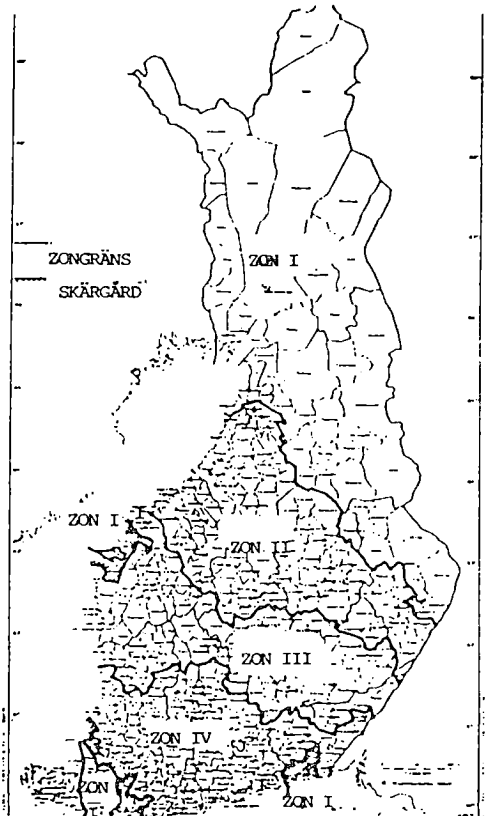
OMRÅDEINDELNINGEN GÄLLANDE PRODUKTIONS-
BIDRAG FÖR MJÖLK

Område	Produktionsbidrag (p/l) fr.o.m. 1.4.1984
Ia	63.0
Ib	39.0
IIa	29.0
IIb	23.0
IIIa	15.0
IIIb	11.8
IVa	6.0
IVb	4.0
Yttre skär- gården	21.0

KARTA 2

ZONINDELNINGEN ENLIGT
LAGEN OM GÅRDSBRUKSENHETER

AGRICULTURE IN REGIONAL POLICY

MATIAS TORVELA AND OSSU ALA-MANTILA

1. General

Regional policy is the term generally used to refer to government measures to ensure balanced regional development. Many countries underwent intense industrialization and economic development in the 1960s and 1970s; this caused a rather rapid loss of agrarian population. In a country like Finland, which has considerable regional differences, some regions declined in spite of the generally increased standard of living and well-being, and production concentrated in certain regions and population centres.

In Finland the government visibly tackled the issue of regional development in the mid-'60s. The first laws concerning development regions came into force in 1966, their objective being to raise production and the standard of living, and to ensure employment in those parts of the country where economic development was lagging behind. Enterprises were granted low-interest loans and tax relief in an effort to spur economic growth in development regions. Additional regional development legislation was enacted in the early 1970s, the boundaries of development regions were redefined, the Regional Development Fund was established (1972) and a system of transport subsidies was created (1973).

The initial regional development measures were aimed chiefly at medium-sized and small industry and commercial enterprises in general, and so most regional support granted by the State was allocated to towns and urban areas. Only in the 1980s was increased attention paid to regional development policy in rural areas. Measures concerning rural areas and agriculture have been linked to the Agricultural Income Act (enacted since 1950s), aimed at guaranteeing farmers' income development, and the Farm Act (1977), the which objective is to promote the development of agriculture and forestry. Rural development has also been carried out through forest improvement legislation and through various transport subsidies and provisions on farmers' social security.

2. Objectives of regional policy

The present objectives of regional policy are found in the law to promote balanced regional development (1981). The central objectives of regional policy are:

1. To promote balanced population development in different regions
2. To equally guarantee the population of different regions
 - a. permanent employment
 - b. increasing income
 - c. the availability of important services
 - d. a pleasant living environment.

Efforts to meet these goals are made by supporting production, by improving the general environment for business, by guiding enterprises in selecting locations and by directing public services. Another goal is regional decentralization of State administration and the power of decision.

3. Agriculture and regional policy

Objectives concerning rural areas and agriculture are naturally linked to the general aims of regional policy. In 1982 the producer organization representing farmers emphasized, among other things, the following goals of rural regional policy: The aim of regional policy should be a community with a balanced population structure and a balanced economy. Particular attention should be paid to maintaining settlements and population in rural areas. It is emphasized that regional policy should treat agriculture and forestry in the same way as other business sectors. Regional policy should be aimed at further improving conditions in regions where development is weak and at reducing the drawbacks of a less advantageous location. Support should be directed to labour-intensive businesses in particular, and should also take agriculture into consideration.

The following goals, given as the aims of much of the legislation and as the basis for many measures, have been approved as the central objectives of agricultural policy:

1. Food production should guarantee that the country is self-sufficient.
2. The agrarian population should have the same income level as other population groups.
3. Rural areas should remain as viable as possible.

The significance of regional policy has been stressed in the objectives of agricultural production. Introduction of new products and production methods is also considered important, as is ensuring the food supply in times of crisis. Self-sufficiency entails both products and means of production.

General regional development policy has not vigorously promoted agriculture per se, though the regional development policy

pursued has had an indirect effect on the income of farmers in such areas by increasing part-time job opportunities for farmers and their family members.

4. Agricultural Income Act, Farm Act and rural development

In Finland the conditions for agricultural production vary a good deal, making regional support an important aspect of agricultural policy. Although regional support for agriculture started in the 1930s, the foundations of a subsidy system were initially worked out in the '40s and '50s. According to provisions of the Agricultural Income Act, direct regional support for agriculture today is paid either as higher prices for products, in cash, or reduced prices for production inputs and as transport subsidies. Most product subsidies are paid for milk and meat. Cash subsidies are paid according to arable hectareage and number of milk cows. The subsidy paid to small farms according to hectareage is scaled by region and is thus part of regional support. Direct regional support is defined in the Agricultural Income Act, in which price and regional subsidies are considered part of agricultural production; regional support is thus internal transfer of agricultural income (see tables 1-2 and figure 1).

Structural development of agriculture is promoted on the basis of the Farm Act (1977). The Act is intended to increase farm size, to improve the location of arable hectareage, to prevent the division of existing farms and to promote co-operation among farmers. It includes provision for loans to buy farms or siblings' legal shares and for building and improvement loans, with preference given to small farms and farmers in development regions. The Act has also provisions for the payment of financial aid from State funds for drainage, roads and building to farmers in development regions. Loans have, however, a considerably greater effect than financial aid, and 80-90 % of loans granted on the basis of the Farm Act go to development regions (cf. table 3 and figure 2).

The persistent over-supply of certain agricultural products has complicated agricultural regional policy. The Farm Act also contributes to the development of farms through measures other than agricultural development, e.g. by granting low-interest State loans for reindeer husbandry and fishing or by promoting farm tourism and peat production. The interest rates on such loans are scaled by region, development regions being charged the lowest rates.

The State-funded Regional Development Fund, the purpose of which is to promote business in general, can grant regional development aid for supplementary agricultural occupations, such as fur breeding, fishing, fish farming, market gardening, peat production and tourism, on the same grounds as applied to other economic ventures. The farmer is required to keep accounts for any supplementary earnings so that they can be distinguished from agriculture itself.

The Ministry of Trade and Industry also finances supplementary agricultural occupations in development regions, but not agricultural production. Further, employment funds can be used to support efforts to create new jobs in development regions, in Lapland in particular.

In addition to State measures, many municipalities have supported small businesses and farmers' supplementary occupations within their own borders, usually through guidance and modest financial support. Some municipalities in development regions have accomplished appreciable results.

5. Success of regional policy with respect to agriculture

It is not easy to assess the effects and results of regional policy measures. It was stated above that one of the main objectives of regional policy with respect to agriculture is to ensure favourable population development in different regions. In development regions the agrarian population accounts for a

considerable proportion of the entire population. Thus to keep regions settled is directly dependent to the size of the agrarian population. Trends in the size of the agrarian population are closely linked to the number of farms and farmers' income level. The latter depends not only on agricultural income but also on incomes from forestry and supplementary occupations. State support policy also has a direct effect on income level. A brief inspection of the size and development of the entire population and the agricultural population and of the farmers' income level is presented below for different regions.

The entire population

In the 1960s and until the early 1970s, there was a clearly declining trend in the population in development regions. The population trend levelled off at the end of the 1970s and in the 1980s (table 4). In northern Finland and parts of central Finland, for instance, the population dropped some 5-6 % in 1965-70, i.e. by about 1 % annually. The population in these regions has increased in the 1980s, in 1980-83 by some 2-3 %, i.e. 0.5-1 % per year. It must be said, of course, that the population has risen faster in southern Finland, due to urbanization, but a clear decline in this trend had occurred in the 1980s. According to study results, both the population increase in large municipalities and the population decrease in small municipalities have slowed down. Thus it would seem that regional policy has had the desired positive effect on population trends in development regions during this short time span.

Agrarian population and number of farms

The agrarian population began to decline in the 1950s, and this trend continued throughout the country in the 1960s and 1970s. Forest workers and fishermen are included among the agrarian population; their numbers are small. In the early 1970s the agrarian population dropped by an average of 5 % per annum, and at about the same rate throughout Finland (table 5), with the exception of Lapland and northern Finland, for which the annual

drop was some 6 %. The decrease has been about 2.5 % per year in the latter half of the 1970s. Regional differences still exist, but the population drop in development regions no longer exceeds that of other regions. Naturally the decrease in agrarian population has been affected by the mechanization of agriculture and by labour demands in other sectors. The agrarian population has also sought work in other Scandinavian countries, Sweden in particular.

Although no data are available as yet for the early to mid-1980s, the agrarian population is decreasing at a clearly slower rate. On many farms the number of inhabitants has already reached the minimum, beyond which it cannot drop. On the other hand, the opportunities for supplementary earnings have increased.

The size of the agrarian population is closely linked to the number of farms. In 1983 Finland had 190 000 farms (with over 2 arable hectares). With respect to trends in the number of farms, the greatest drop has occurred in the number of small farms (there were 147 600 farms of 1-5 hectares in 1959 and 61 800 in 1983). Farms of 5-10 hectares have decreased in like manner (101 800 in 1959 and 60 700 in 1983). The number of farms of 10-20 hectares has remained about the same (62 200 in 1959 and 54 400 in 1983). There has been a clear increase in farms of 20-50 hectares (18 000 in 1959, 35 000 in 1983). Today some 3 200 farms are larger than 50 hectares (1 600 in 1959).

The number of farms has dropped in all regions, with no great differences discernible between different regions (table 6).

The reasons for the decrease in the number of farms are the combining of farms and reforestation; some farms have been abandoned. No clear differences can be observed between development regions and other areas, though reforestation and abandonment have been slightly more common in development regions than elsewhere.

Many agricultural policy measures have affected the trend in the number of farms. Cultivation restrictions were introduced in the '70s in order to reduce over-supply. As a result farms in development regions, in particular, fallow permanently or temporarily. It has also promoted reforestation.

Farmers' income level

A central goal of regional agricultural policy has been to even out farmers' incomes in different areas. In Finland, where there is wide regional variation in the natural conditions for production, there are clear differences in the structure of agricultural production and farmers' incomes, especially without State subsidies. Table 7 shows the variations in agricultural income and farmers' incomes by regions. The figures demonstrate that there is not all that much difference in agricultural income, subsidies included, from one region to another. Income differences can be attributed not only to regional differences in the natural conditions for farming but also to differences in farm size. Measures taken by the State have, however, been surprisingly successful in levelling out differences in incomes. Due to conditions in northern Finland, Lapland in particular, agricultural income is so low that farming would probably not be possible without subsidies.

Further, taxation data have been used to assess agricultural income for dairy farms of 10-20 hectares located in different regions (table 9). The assessment shows that southern Finland has the highest agricultural income and northern Finland the lowest, though the differences do not seem to be very large. In northern Finland, however, the actual average income level remains lower than in the rest of the country, as farms are smaller there.

The effect of regional support is insignificant in southern Finland (table 8). Regional support accounts for some 15-20 % of agricultural income in central Finland and for approximately 40 % in the southern part of northern Finland. In Lapland,

where the natural conditions for farming are not very good, agricultural production relies heavily on State subsidies, which in fact equal to the farmers' agricultural income received. On the national level, however, this has minimal bearing with respect to agriculture. The above-mentioned proportion of State support is based on dairy farms, the predominant type in development regions.

Farmers' forestry incomes and supplementary earnings

Finnish farms usually include a certain amount of forest. Private people own roughly half of all forests. The average forest area is approximately 35 hectares per farm. The amount of forest varies somewhat for different regions; farms in central and northern Finland own the most forest land. The forests in northern Finland have a slower growth rate however. Forestry is a considerable source of farmers' income. In southern and central Finland, taxable forestry incomes assessed on the basis of the forest land quality came to some FIM 9 400 - 11 900 per farm in 1983 (see table 7). Actual forestry incomes vary each year, and in some cases may be somewhat higher than assessments. Forestry incomes are less important in southern Ostrobothnia and northern Finland, where they came to an average of approximately FIM 4 000 per farm in 1983.

It was stated above that regional policy measures have also attempted to promote various business activities in development regions. Fur breeding is an important source of supplementary earnings in agriculture. It should be emphasized that some 90 % of all fur production is located in development regions, 75-80 % of which are in southern Ostrobothnia, i.e. in one province. Some fur breeders are also farmers; others being specialized fur breeding. Research results indicate that about 60-70 % of fur breeding occurs on farms. In any case, fur breeding is a significant source of income developing regions, and seems to be growing further.

Farm tourism - meaning either cottages for hire or room and full board in the farmhouse - has clearly increased in recent years. It has been estimated that some 2 000 farmers hire out cottages, and about 140 farmers receive holiday guests. There are approximately 10 000 cottages for hire, 4 000 of which are owned by farmers. Geographically, most farm holidays take place in inland lake areas, the Åland islands and on the coast, and also near certain residential centres and skiing resorts. Thus farm tourism is a source of additional work and supplementary income to a set group of farmers.

Fishing is traditional supplementary income to many farmers in island areas and in the coastal regions of the sea or inland waters. Besides fishing, fish farming has also increased considerably. 9.5 million kg of fish were raised in 1984; the corresponding figure for 1970 was 1.8 million kg. The main product is rainbow trout. There are about 500 fish hatcheries, 200 of which are natural ponds. A fish farm in the countryside employs outsiders in addition to the entrepreneur.

Reindeer husbandry is important in Lapland. It is the main occupation of approximately 800 families, and provides some 2 500 families with supplementary earnings. Other supplementary occupations linked with farming include apiculture, gathering berries and mushrooms and handicrafts and cottage industry.

Farmers' supplementary earnings are significant to their livelihood, and they seem to be increasing continually. For instance, in the early '80s, 50-55 % of farmers' incomes came from agriculture, 10-15 % from forestry and 30-35 % from supplementary occupations. According to taxation data, farmers' supplementary earnings in southern Finland, southern Ostrobothnia and northern Finland were some FIM 30 000 per farm in 1983, and were some FIM 5 000 less per farm in central Finland (table 7).

6. Conclusion

The objective of regional agricultural policy is to support the continuation of agriculture in development regions by ensuring farmers a sufficient income level. In addition to agriculture per se, recent measures have focused on farmers' supplementary occupations, though farming remains the central object of support.

It seems that development of the present regional policy should continue. As considerable regional support is already being distributed, additional regional support can hardly be handled as income transfers between farmers, as has been done to date. Perhaps all of society should contribute more to the regional development of agriculture.

Measures supporting agricultural regional development and measures supporting income development of farmers have evolved partly separately in the course of years. Today there are too many of them; more than 20 concern agriculture alone. It has often been said that the system of agricultural support should be simplified. A committee appointed to deliberate the issue (1985) proposed that direct support could be paid in three forms:

- subsidies based on amounts produced
- subsidies to even out income differences
- special regional subsidies.

Besides measures to support agriculture per se, measures are also being developed which would more effectively promote small industry and supplementary occupations suitable for farmers in development regions. Agriculture and forestry will continue to play an important role in improving farmers' income level and improving conditions in rural development regions.

In Finland, State support to agriculture is, for the most part, bound to production, but is also distributed to reduce certain costs. Local authorities, e.g. provincial and municipal authorities, have little influence on the distribution of support. It is conceivable that State support, including that for regional policy, will become more general in the future, permitting payment of at least some support on the basis of local knowledge.

Table 1. Some types of agricultural subsidies in 1985

Region	Subsidy for milk Pennies/litre	Region	Subsidy for meat pennies/kg
Ia	63.0	Ia	beef, over 130 kg 845
Ib	39.0	-"-	, 80-130 kg 200
IIa	29.0	-"-	, 25-80 kg 120
IIb	23.0		mutton 1 060
IIIa	15.0		pork 75
IIIb	11.8	Ib	beef, over 130 kg 750
IVa	6.0	-"-	, 80-130 kg 170 kg
IVb	4.0	-"-	, 25-80 kg 100 kg
Outer islands	21.0		mutton 930
	Subsidy by number of dairy		pork 65
Region	cows, FIM/cow	II	beef, over 130 kg 545
Ia	930	-"-	, 80-130 kg 110
Ib	595		beef 75
Ic	525		mutton 750
IIa	375		pork 50
IIb	270	III	beef, over 130 kg 295
IIIa	240	-"-	, 80-130 kg 60
IIIb	130		mutton 560
Outer islands	490		pork 35
Inner islands	800	IVa	beef, over 160 kg 250
			mutton 290
Region	Maximum reduction for feed purchases	IVb	beef, over 160 kg 145
	% FIM/farm		mutton 290
Ia	45 9 000	IVC	beef, over 160 kg 50
Ib	33 6 270		mutton 290
IIa	25 4 750	Outer islands	beef, over 130 kg 400
IIb	18 3 240	-"-	, 80-130 kg 60
III	10 1 500	-"-	, 25-80 kg 50
Outer islands	10 1 800		mutton 700
Inner islands	10 1 800		pork 35

Table 2. The payment basis of the hectare subsidy by different regions in 1984.

Region	Subsidy FIM/ production unit ¹⁾	The maximum area of arable land on a farm, ha
Southern Finland	548	18
Central Finland	604	20
Northern Finland		
southern part	658	25
central part	714	30
northern part	822	30
Archipelago	714	varies

1) Production unit is based on the area of arable land and the number of animals on a farm (e.g. one hectare equals one production unit, one cow equals one production unit, one pig equals half a unit, etc.).
The amount of the subsidy depends also on the taxable income of the farmer.

Table 3. The interest rates and repayment periods of certain loans granted on the basis of the Farm Act by different regions in 1986¹⁾.

Object of loan	Maximum amount %	Repayment period and interest rate			
		Region I	Region II	Region III	Region IV
Purchase of land and payment of the purchase price to coheirs	75 %	10-25 yrs 3 %	10-25 yrs 4 %	10-20 yrs 5 %	10-18 yrs 6 %
Building of cow stable	60 %	10-20 yrs 4 %	10-20 yrs 4 %	10-18 yrs 6 %	10-15 yrs 7 %
Field improvements (Drainage)	60 %	5-10 yrs 4 %	5-10 yrs 4 %	5-10 yrs 5 %	5-10 yrs 7 %
Electrification	75 %	7-10 yrs 4 %	7-10 yrs 4 %	7-10 yrs 5 %	7-10 yrs 7 %

1) The loans are granted by the Agricultural Development Fund or by the private banks in which case the State pays interest subsidies for these loans to bring the interest rate on them in line with that on loans granted by the Development Fund.

Table 4. Trend in population by province

Province	Change, %						Population 31.12.1983 1 000
	1960	1965	1970	1975	1980	1960	
	-65	-70	-75	-80	-83	-83	
Southern Finland							
Uusimaa	+11.2	+8.5	+8.7	+3.3	+3.0	+39.6	1 162.9
Turku and Pori	+0.4	+1.9	+3.3	+0.8	+1.0	+7.5	709.9
Åland	-1.0	-0.5	+7.7	+2.2	+2.6	+11.4	23.4
Häme	+4.6	+4.6	+3.7	+0.8	+1.2	+15.7	672.1
Kymi	+2.3	-0.5	+0.6	-0.5	-0.6	+1.4	342.4
Central Finland							
Mikkeli	-2.0	-4.6	-4.2	-0.7	+0.2	-10.9	209.1
North Karelia	-4.6	-6.5	-4.4	-0.2	+0.5	-15.5	177.6
Kuopio	-1.4	-4.2	-1.8	+0.5	+1.1	-5.8	254.8
Central Finland	-0.2	-2.6	+1.3	+0.7	+1.4	+0.5	246.2
Vaasa	-0.3	-4.7	+0.5	+2.1	+2.1	-0.3	442.1
Northern Finland							
Oulu	+1.8	-3.2	+0.9	+3.0	+3.0	+5.5	429.5
Lapland	+2.9	-6.6	-0.7	-0.5	+2.6	-2.5	199.9
Whole country	+2.8	+0.6	+2.7	+1.4	+1.7	+9.5	4 869.9

Table 5. Population engaged in agriculture and forestry¹⁾ and its proportion of the economically active population in different regions.

Province	1970		1975		1980		Change, %		
	1000 people	%	1000 people	%	1000 people	%	1970-75	1975-80	1970-80
Southern Finland									
Uusimaa	23.8	4.7	17.9	3.4	16.4	2.9	-24.8	-8.4	-31.1
Turku and Pori	62.8	19.8	48.8	15.1	41.3	12.5	-22.3	-15.4	-34.2
Åland	2.3	23.5	1.6	16.5	1.6	15.3	-30.4	+ 0.0	-30.4
Häme	42.8	14.2	32.5	10.6	28.3	9.0	-24.1	-12.9	-33.9
Kymi	28.2	18.0	22.6	14.5	19.4	12.2	-19.9	-14.2	-31.2
Central Finland									
Mikkeli	34.2	35.5	25.0	27.7	21.8	23.2	-26.9	-12.8	-36.3
North Karelia	30.6	39.4	20.8	29.0	18.1	23.6	-31.7	-13.0	-40.8
Kuopio	37.9	34.3	26.8	25.4	23.6	21.1	-29.3	-11.9	-37.7
Central Finland	27.4	26.4	21.2	20.4	17.5	16.2	-23.0	-17.5	-36.1
Vaasa	63.0	33.5	48.6	26.4	45.5	23.2	-22.9	-6.4	-27.8
Northern Finland									
Oulu	54.3	32.6	38.0	23.3	32.4	18.2	-30.0	-14.7	-40.3
Lapland	21.5	26.8	14.4	18.2	13.1	15.4	-33.0	-9.0	-39.1
Whole country	429.0	20.3	318.1	15.0	279.2	12.6	-25.9	-12.2	-34.9

¹⁾ Including fishing and hunting

Table 6. Trend in the number of farms (over 2 arable hectares), by region

Province	Change 1959-69		Change 1969-80		Change 1980-83		Farms 31.12.1986
	number	%	number	%	number	%	
Southern Finland							
Uusimaa	-2 039	-12.2	-3 888	-26.4	-725	-6.7	10 120
Turku and Pori	-2 629	-5.7	-11 425	-26.3	-2 092	-6.5	29 962
Åland	-245	-14.7	-379	-26.6	-53	-5.1	993
Häme	-4 174	-15.7	-3 815	-17.0	-1 119	-6.0	17 490
Kymi	-1 596	-9.1	-3 663	-22.9	-882	-6.7	11 488
Central Finland							
Mikkeli	-1 279	-6.6	-4 637	-25.8	-826	-6.2	12 495
North Karelia	-924	-5.0	-4 768	-27.4	-10 109	-8.5	11 561
Kuopio	-1 542	-7.1	-4 719	-23.4	-1 136	-7.3	14 332
Central Finland	-1 838	-10.3	-3 391	-21.3	-848	-6.8	11 710
Vaasa	-3 875	-7.9	-9 649	-21.3	-2 482	-7.0	33 205
Northern Finland							
Oulu	-1 731	-4.7	-6 434	-18.4	-2 073	-7.3	26 405
Lapland	+778	+5.9	-2 873	-20.7	-800	-7.2	10 237
Whole country	-21 094	-7.4	-59 641	-22.6	-14 045	-6.9	189 998

Table 7. Farmers' incomes¹⁾ in different regions, on the basis of taxation data

		1980	1983	Arable land, hectares
		FIM/farm		(1983)
Southern Finland	agriculture	26 777	49 580	16.8
	forestry	6 535	9 407	
	other incomes	15 975	30 821	
	total incomes	49 287	89 808	
Central Finland	agriculture	23 508	36 176	10.9
	forestry	8 165	11 890	
	other incomes	12 151	24 841	
	total incomes	43 824	72 907	
Southern Ostrobothnia	agriculture	26 221	43 270	13.3
	forestry	2 816	4 006	
	other incomes	18 861	31 943	
	total incomes	47 898	79 219	
Northern Finland	agriculture	22 016	33 412	10.6
	forestry	2 742	3 922	
	other incomes	15 464	30 435	
	total incomes	40 222	67 769	
Whole country	agriculture	25 053	42 356	13.6
	forestry	5 645	8 152	
	other incomes	15 441	29 428	
	total incomes	46 139	79 936	

¹⁾ The agriculture and forestry incomes are net incomes. The agriculture incomes include State subsidies. Other incomes include farmers' ancillary earnings and incomes from other holdings. For taxation, forestry incomes are assessed on the basis of forest land quality.

Table 8. Effect of regional subsidies on the agricultural income of dairy farms, size 15 hectares, in 1982¹⁾

Region	Agricultural incomes		
		subsidy included	without subsidies
Southern Finland	FIM/farm	62 300	59 900
	FIM/hour	13.60	13.10
Central Finland	FIM/farm	56 800	47 000
	FIM/hour	14.60	12.00
Northern Finland (southern part)	FIM/farm	61 700	36 300
	FIM/hour	13.50	7.90
Lapland	FIM/farm	37 000	-1 400
	FIM/hour	9.40	-0.40

¹⁾ The study covers some 160 bookkeeping farms and is only an estimate to some extent.

Table 9. Agricultural income on milk farms of 10-20 hectares in various regions¹⁾

	Agricultural income ²⁾		Arable hectares/Number of cows 1983
	1980	1983	
	FIM/farm		
Southern Finland			
Agricultural income	37 199	56 623	14.4/8.0
Central Finland			
Agricultural income	36 085	52 673	14.2/9.0
Southern Ostrobothnia			
Agricultural income	34 876	52 407	14.4/9.1
Northern Finland			
Agricultural income	37 277	48 660	14.2/8.8
Whole country			
Agricultural income	36 445	53 231	14.3/8.6

1) Based on taxation data

2) Agricultural income includes State subsidy

FIGURE 1.

REGIONS IN WHICH MILK
PRODUCTION IS SUBSIDISED

Region	Subsidy (pennies/litre) from 1.4.1985
Ia	63.0
Ib	39.0
IIa	29.0
IIb	23.0
IIIa	15.0
IIIb	11.8
IVa	6.0
IVb	4.0
Outer islands	21.0

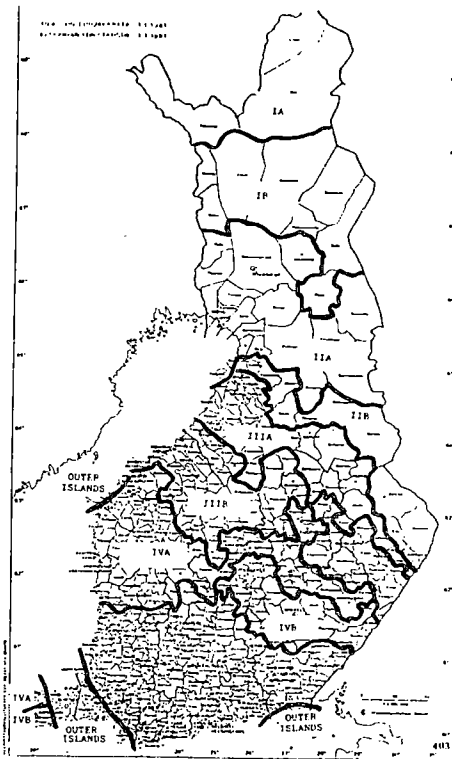
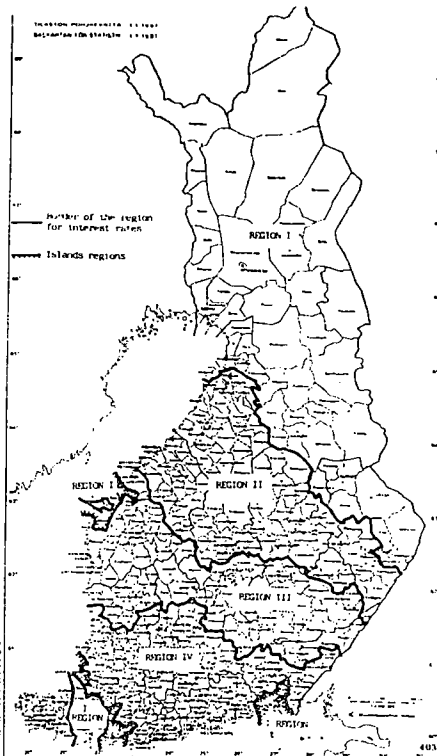

FIGURE 2.

DIVISION INTO REGIONS
ACCORDING TO THE FARM ACT

MISTÄ VILJELIJÄT SAAVAT TULONSA TÄNÄÄN?¹⁾

MATIAS TORVELA

I. Yleistä

Talouselämän kehityksen myötä maaseudulla on tapahtunut viime vuosikymmeninä voimakasta kehitystä. Maatalousväestön osuus on vähentynyt niin, että tänään maa- ja metsätaloudesta saa pääasiallisen toimeentulonsa enää vain noin 10 % koko väestöstä. Maataloustuotannon luonne on muuttunut ja maatila muistuttaa entistä enemmän yritystoimintaa. Luontaistaloudesta on enää muistoja jäljellä ja myös viljelijäväestö ostaa huomattavan osan ruoastaan samasta kaupasta kuin ns. kuluttajaväestö.

Suomalaiseen maatilaan vielä nykyisinkin usein kuuluu metsää. Tilojen keskimääräinen peltoala (yli 2 ha:n tilat) on 13.7 ha ja metsäala noin 36 ha. Tuotannon erot maan eri osien kesken ovat huomattavat. Maan eteläosissa menestyvät useat verraten vaativatkin kasvit, kun taas pohjoisosissa maata tuotanto voi perustua vain kotieläintalouteen ja rehujen tuotantoon. Seuraavassa on pyritty antamaan kuva siitä, miten viljelijöiden käytävissä olevat tulot vaihtelevat eri tapauksissa. Tiedot perustuvat pääosin verotustietoihin tai muihin virallisen tilaston lukuihin. Viimeiset tiedot koskevat vuotta 1983. Yksityisten viljelijöiden viljelemiä yli 2 peltihehtaarin tiloja oli tällöin noin 142 000 tilaa. Viljelijöiden keski-ikä maan eri osissa on 53 vuotta. Maatiloilla työskentelee keskimäärin 1.8 viljelijäpuolisoa. Viljelijäperhe työskentelee maataloudessa keskimäärin 2 800 tuntia vuodessa tilaa kohti.

1) Artikkelin on julkaistu myös Mitä Missä Milloin -kirjassa v. 1987.

II. Tulojen koostumus

1. Etelä-Suomi

Tilojen keskimääräinen peltoala Etelä-Suomen alueella on ollut 16.8 ha ja metsäala 28 ha. Eteläsuomalaisilla maataloilla on ollut rahaa käytettävissä maatalouden vaatimien menojen jälkeen vuonna 1983 keskimäärin noin 77 700 mk. Tästä maatalouden osuus on ollut lähes puolet ja palkka- ja muiden tulojen osuus noin 40 %. Metsätaloudesta saatuja tuloja on ollut noin 12 %¹⁾.

Taul. 1. Rahatulojen rakenne Etelä-Suomessa

	Kaikki tilat		20-30 ha:n viljatilat	
	mk/tila	%	mk/tila	%
Rahaylijäämä yhteensä	77 665	100.0	90 723	100.0
-siitä maatalous	37 690	48.5	44 464	49.0
metsätalous	9 154	11.8	10 199	11.2
palkkatulot. ym.	30 821	39.7	36 060	39.7
Verot	22 346		25 893	
Velan lisäys v. 1983	12 021		30 193	
Rahaa käytettävissä	67 340		95 023	
-siitä erilaiset tuet ²⁾	8 466		137	
Velat v:n lopussa	105 865		101 691	

Maatilan verot keskimäärin Etelä-Suomen alueella olivat noin 22 300 mk ja velkaa otettiin vuoden aikana noin 12 000. Viljelijäperheen käyttöön jäävä rahamäärä tällä tavoin laskettuna on ollut 67 340 mk. Tästä suoranaisten maataloustuen osuus on ollut 8 466 mk. Näissä laskelmissa pinta-alalisät on huomioitu suoraan maatalouden tuloissa.

1) Metsätalouden tulot verotuksessa on arvioitu metsämaan hyödyntämisen perusteella hyväksytyjen tuottonormien mukaan. Todelliset metsätulot ovat jonkin verran suuremmat.

2) Sisältää pinta-alalisän ja muut suoranaiset tuet

Etelä-Suomen tiloista osa on erikoistunut viljan viljelyyn. Esimerkiksi 20-30 ha:n viljatiloja on ollut noin 750, joilla erikoistumisaste on ollut yli 80 %. Näillä rahatulojen rakenne on ollut lähes sama kuin keskimäärin kaikilla tiloilla, joskin tulojen määrä on ollut suurempi runsaammista maataloustuloista ja palkkatuloista johtuen. Verojen määrä viljatiloilla on karkeasti samansuuruinen kuin alueella keskimäärin. Velkaa viljatiloilla on sama määrä kuin tiloilla keskimäärin, joskin velkaa on viljatiloilla jouduttu ottamaan tarkastelun kohteena olevan vuoden aikana keskimäärää enemmän. Suoranaista maataloustukea viljatiloilla on ollut erittäin vähän.

Maatilatalouden velkaisuudesta alueella voidaan todeta, että velat keskimäärin alueen kaikilla tiloilla ovat olleet noin 106 000 mk tilaa kohti. Keskokoko suuremmilla viljatiloilla velkoja on ollut hieman vähemmän tilaa kohti laskien.

2. Sisä-Suomi

Maatilojen keskikoko Sisä-Suomessa on pienempi kuin maan eteläosissa eli keskimäärin 10.9 ha peltoa ja 39 ha metsää. Tämä vaikuttaa tietenkin osaltaan tulojen suuruuteen. Sisä-Suomen alueella maataloudesta, metsätaloudesta ja sivuansioista saadut tulot ovat olleet keskimäärin vuonna 1983 noin 62 650 mk tilaa tai viljelijäperhettä kohti. Maataloudesta saadut nettotulot ja

Taul.2. Rahatulojen rakenne Sisä-Suomessa

	Kaikki tilat		10-20 ha:n maitotilat	
	mk/tila	%	mk/tila	%
Rahaylijäämä yht.	62 641	100.0	66 090	100.0
- siitä maatalous	26 130	41.7	35 845	54.2
metsätalous	11 670	18.6	14 412	21.8
palkkatulot, yms.	24 841	39.7	15 833	24.0
Verot	15 855		19 196	
Velan lisäys v. 1983	15 588		21 003	
Rahaa käytettävissä	62 374		67 897	
-siitä erilaiset tuet	15 196		21 518	
Velat v:n loppussa	87 949		132 418	

ja sivuansiotulot ovat olleet samaa suuruusluokkaa (26 100 mk ja 24 800 mk) eli molemmat noin 40 % nettotulojen kokonaismäärästä. Verotettavilla metsätuloilla Sisä-Suomen alueella on suurempi merkitys kuin esimerkiksi Etelä-Suomessa. Metsätulot ovat olleet lähes 20 % kaikista nettotuloista. Maatilatalouteen ja sivuansioihin liittyvät verot ovat olleet runsaat 15 000 mk. Samoin velanotto on ollut samaa suuruusluokkaa. Velkaa keskimäärin Sisä-Suomen maataloilla on ollut noin 88 000 mk. Maatalouteen liittyvät suoranaiset valtion tuet on arvioitu olleen noin 15 000 mk vuodessa. Näin ollen viljelijäperheen käyttöön on jäänyt rahaa vuonna 1983 yhteensä noin 62 400 mk.

Taulukossa 2 on verrattu keskimääräisiä tuloksia myös sellaisen tilaryhmän (noin 8 100 tilaa) tuloksiin, jotka ovat erikoistuneet yli 80 %:sesti maidon ja naudanlihan tuotantoon. Näyttää siltä, että näillä tiloilla on ollut vähän keskimääräistä enemmän rahaa perheen käytössä, mikä osittain johtuu myös suuremmasta tilakoosta. Sivuansioihin nautakarjatalouteen erikoistuneilla tiloilla on ehditty vähemmän. Velkaa näillä tiloilla on otettu vuoden aikana noin 21 000 mk ja velkojen kokonaismäärä 132 400 mk on selvästi korkeampi kuin alueen tiloilla keskimäärin. Valtion välittömän tuen osuus tuloissa on ollut noin 21 500 mk.

3. Etelä-Pohjanmaa

Maataloustuotannon samoin kuin viljelijöiden tulojen rakenne vaihtelee selvästi eri alueiden kesken. Etelä-Pohjanmaalla keskimääräinen peltoala tiloilla on 13.3 ha ja metsäala on noin 24 ha. Etelä-Pohjanmaalla esiintyy verraten runsaasti sikatalouteen erikoistuneita viljelijöitä. Keskimääräisten tietojen ohella on seuraavassa esitetty myös tuloksia alueen sikataloilta. Sellaisia keskikokoisia tiloja, jotka ovat erikoistuneet yli 80 %:sti sikatalouteen (porsaiden- ja lihan tuotantoon) on ollut po. vuonna alueella noin 300. Rahaylijäämä keskimäärin kaikilla tiloilla on ollut noin 70 000 mk tilaa kohti. Tästä maatalouden osuus on ollut 48 % ja palkkatulojen osuus 46 %. Laskennallisia metsätuloja on ollut vain noin 6 %. Veroja on

maksettu eteläpohjalaisella tilalla keskimäärin noin 17 600 mk ja velkaa on lisätty vuoden aikana noin 11 000 mk. Suoranainen valtion tuki on ollut tilaa kohti noin 10 100 mk vuodessa. Tilalta on jäänyt perheen käyttöön rahaa lähes 63 000 mk, mikä sisältää myös valtion tuen ja palkka- ym. tulot tilan ulkopuolelta.

Taul. 3. Rahatulojen rakenne Etelä-Pohjanmaalla

	Kaikki tilat		20-30 ha:n sikatilat	
	mk/tila	%	mk/tila	%
Rahaylijäämä yht.	69 423	100.0	122 896	100.0
-siitä maatalous	33 506	48.3	94 815	77.2
metsätalous	3 974	5.7	5 484	4.5
palkkatulot, yms.	31 943	46.0	22 597	18.3
Verot	17 594		33 401	
Velan lisäys v. 1983	11 026		40 420	
Rahaa käytettävissä	62 855		129 915	
-siitä erilaiset tuet	10 114		467	
Velat v:n lopussa	85 013		274 748	

Vertailuryhmänä käytetyillä sikatiloilla rahatulot ovat olleet selvästi korkeammat harjoitetun sikatalouden ansiosta. Maatalouden osuus rahaylijäämästä on ollut 77 %. Palkkatuloja on ollut noin 18 %. Intensiivinen talous on nostanut myös verojen määrää, jotka ovat olleet noin 33 400 mk. Velkaa on otettu vuoden aikana runsaat 40 000 mk. Tällä tavoin laskettu perheen käytettävissä oleva rahamäärä on ollut lähes 130 000 mk. Todetakaan kuitenkin, että sikatalous vaatii huomattavia sijoituksia. Tätä todistaa selvästi se, että mainituilla tiloilla on keskimäärin velkaa noin 275 000 mk. Tällainen velkamäärä lisää jo selvästi tuotantoalan riskialttiutta. Suoranaista valtion tukea sikatilat eivät käytännössä saa. Laskelmissa esiintyvä alle 500 mk:n valtion tuki johtuu tiloilla harjoitetusta vähäisestä maidontuotannosta.

4. Oulun lääni.

Maataloustuotanto aivan maan pohjoisosissa poikkeaa paljon maataloustuotannosta muilla alueilla, ja tässä pohjoista tilannetta on kuvattu vain Oulun läänin maataloilla. Tilojen keskimääräinen peltoala Oulun läänin alueella on 11.3 ha ja metsäala noin 46 ha. Näyttää siltä, että pohjoisessa tilojen ulkopuolisilla sivuansioilla on tärkeä osa viljelijöiden tuloissa. Keskimäärin alueen kaikilla tiloilla noin 52 % lasketusta rahaylijäämästä (56 250 mk) on ollut palkka- ym. tuloja. Maatalouden osuus on ollut noin 43 % ja laskennalliset metsätulot ovat olleet 5 %. Veroja on maksettu keskimäärin noin 12 650 mk, velkaa on otettu 18 800 mk ja velat yhteensä ovat olleet noin 79 000 mk tilaa kohti. Rahaa on jäänyt viljelijäperheen käyttöön vuoden aikana noin 62 400 mk. Suoranaisen maataloustuen (lähinnä maitotalouteen liittyvä) osuus on ollut merkittävä eli noin 21 250 mk.

Taul. 4. Rahatulojen rakenne Oulun läänissä

	Kaikki tilat		10-20 ha:n maitotilat	
	mk/tila	%	mk/tila	%
Rahaylijäämä yht.	56 258	100.0	64 583	100.0
-siitä maatalous	24 073	42.8	37 658	58.3
metsätalous	2 682	4.8	2 786	4.3
palkkatulot, yms.	29 503	52.4	24 139	37.4
Verot	12 654		14 139	
Velan lisäys v. 1983	18 795		37 072	
Rahaa käytettävissä	62 399		87 516	
-siitä erilaiset tuet	21 255		32 559	
Velat v:n lopussa	78 976		134 894	

Vaikka Oulun läänin alueella maidon tuotanto on keskimääräisesti yleistä, on tässä laskettu tuloksia tiloilta, jotka ovat erikoistuneet yli 60 %:sesti nautakarjatalouteen. 10-20 ha:n maitotiloja on noin 3 700 tilaa ja niiden keskimääräinen peltoala on ollut 14.4 ha. Tulokset näillä maitotiloilla ovat samansuuntaiset kuin alueen tiloilla keskimäärin, joskin erikois-

tuneilla tiloilla korostuu maatalouden osuus. Veroja on maksettu myös vähän enemmän kuin tiloilla keskimäärin. Maatalous ja maidontuotantoon erikoistuminen näyttävät tarvitsevan myös runsaasti pääomia. Velkaa on jouduttu lisäämään vuoden aikana keskimäärin 37 000 mk ja velan kokonaismäärä on noin 135 000 mk tilaa kohti. Kun otetaan huomioon pieni tilakoko ja rahaliike sekä se, että velka on voinut keskittyä vain osalle tiloista, velkaisuutta on pidettävä korkeana. Monilla tiloilla liikutaan velan suhteen varmaan riskirajoilla. Laskennallisesti tilalta on saatu kuitenkin perheen käyttöön ehkä yllättävänkin paljon rahaa eli noin 87 500 mk. Samalla todettakoon, että suoranaisen tuen osuus erikoistuneilla tiloilla on ollut suurempi kuin tiloilla keskimäärin.

III. Päätelmiä

Viljelijöiden toimeentulosta tänä päivänä voidaan todeta yleisesti, että maatalouden ohella tilan ulkopuolisilla sivuansioilla on entistä suurempi merkitys. Samoin metsätaloudella on edelleen tärkeä osuus tulojen antajana. Tässä selvityksessä metsätuloja on voitu tarkastella vain verotustietojen pohjalta. Metsätalouden verotus suoritetaan hyväksytyjen normien mukaan ja todelliset metsätulot saattavat olla eräissä tapauksissa korkeammat kuin tässä esitetyt. Tässä on tarkasteltu vain yhden vuoden tuloksia ja etenkin metsätulot ja myös sivuansiot vaihtelevat vuodesta toiseen.

Esitettyjen lukujen perusteella voitaneen todeta, että viljelijöiden käytettävissä olevasta rahamäärästä noin puolet tulee maataloudesta, sivuansioista runsas kolmannes ja metsätaloudesta loput. Edelleen voidaan todeta, että erikoistuminen näyttää lisäävän maatalouden rahatuloja selvästi. Erikoistumisen myötä myös riskit lisääntyvät. Riskit liittyvät kasvinviljelypuolella viljelykasvien menestymiseen ja pääoman käytössä lähinnä velkojen määrään. Velkaisuus erikoistuneilla tiloilla on selvästi korkeampi kuin keskimäärin.

Tässä on tarkasteltu viljelijöiden rahankäyttöä nettorahatulosten perusteella. Maatalouden osalta on erikoisesti korostettava, että maataloudessa bruttorahatulot ovat verraten suuria, mutta tuotanto vaatii myös suuria kustannuksia ja nettotulot ovat tietyin varauksin viljelijäperheen käytössä. Käytettävissä olevaa rahamäärää laskettaessa on huomioitu myös verot menoina ja vuoden aikana otettu velka on lisätty tuloihin. Tällaisessa laskelmassa voidaan ajatella, vaikka velka sijoitetaan usein omaisuuteen, että vastaava rahamäärä tietyin edellytyksin on käytettävissä vuoden aikana. Laskelmissa on esitetty erikseen myös valtion tuki. Mainittu suoranainen tuki koostuu mm. maidon tuotantoavustuksista, lehmänpitopalkkioista, lihan tuotantoavustuksista jne. Myös pinta-alalisät on otettu tuloksia laskettaessa huomioon. Tuloksia tarkasteltaessa on huomattava, että näin laskettu käytettävissä oleva rahamäärä ei ole verrattavissa suoraan palkkoihin. Siihen sisältyy työpalkan lisäksi oman pääoman korkovaatimus samoin kuin tietty summa riskien varalle. Tästä rahamäärästä osa olisi käytettävä yrityksen jatkuvaan kehittämiseen. Samoin on muistettava, että viljelijäperheeseen kuuluu työhön osallistuvia aikuisia keskimäärin lähes kaksi henkeä, mikä mm. palkkavertailuja tehtäessä on pidettävä mielessä.

VARIFRÅN FÅR LANTBRUKARNA SIN INKOMST IDAG?

MATIAS TORVELA

I Allmänt

I och med att det ekonomiska livet utvecklats har också landsbygden utvecklats kraftigt under de senaste decennierna. Lantbruksbefolkningens andel har minskat så, att idag endast cirka 10 % av landets totala befolkning får sin huvudsakliga utkomst från jord- och skogsbruket. Lantbruksproduktionens natur har förändrats och lantbruket påminner allt mera om en företagsverksamhet. Av naturhushållningen lever endast minnena kvar emedan också lantbruksbefolkningen idag köper en ansevärd del av sin mat från samma butik som den s.k. konsumentbefolkningen.

Till det finländska lantbruket hör ännu ofta också skog. Jordbrukslägenheternas (gårdar med över 2 ha) genomsnittliga åkerareal är 13,7 ha och skogsareal cirka 36 ha. Produktionsdifferenserna mellan landets olika delar är ansevära. I landets södra delar kan med framgång också odlas ett flertal relativt krävande växter, medan åter produktionen i landets norra delar endast kan basera sig på husdjursskötsel och foderproduktion. I det följande ges en bild av hur lantbrukarnas disponibla inkomster varierar i olika fall. Uppgifterna baserar sig i huvudsak på beskattningsuppgifter och andra officiella statistiska siffror. De färskaste uppgifterna berör år 1983. Det fanns då cirka 142 000 gårdar med över 2 ha åkerareal, som odlades av privata jordbrukare. Jordbrukarnas medelålder i landets olika delar är 53 år. På lantgårdarna arbetar i medeltal 1,8 lantbruksmakare. Lantbrukarfamiljen arbetar inom lantbruket i medeltal 2 800 timmar i året per lägenhet.

II Inkomsternas sammansättning

1. Södra Finland

I Södra Finland har lägenheternas genomsnittliga åkerareal uppgått till 16.8 ha och skogsarealen till 28 ha. De sydfinska lantbruken har haft år 1983 i medeltal cirka 77 700 mark som disponibla medel efter att de utgifter lantbruket krävde dragits av. Av detta har jordbrukets del varit inemot hälften och löne- och andra inkomster har utgjort cirka 40 %. Av skogshushållningen har ungefär 12 % av inkomsterna influtit¹⁾.

Tabell 1. Penninginkomsternas struktur i Södra Finland

	Samtliga lägenheter		20-30 ha:s spannmålslägenheter	
	mk/gård	%	mk/gård	%
Penningöverskott sammanlagt	77 665	100.0	90 723	100.0
- av jordbruket	37 690	48.5	44 464	49.0
- av skogshushållning	9 154	11.8	10 199	11.2
- löneinkomster etc.	30 821	39.7	36 060	39.7
Skatter	22 346		25 893	
Utökning av skuld/1983	12 021		30 193	
Disponibla pengar	67 340		95 023	
- därav olika stöd (inkl. arealtillägg och andra direkta understöd)	8 466		137	
Skulder vid årets utgång	105 865		101 691	

Lantbrukslägenhetens skatter uppgick i Södra Finland till i medeltal 22 300 mk och under året upptogs cirka 12 000 mk i skulder. Lantbrukarfamiljens disponibla penningbelopp enligt denna beräkning är 67 340 mk. Det direkta lantbruksstödet andel av detta belopp var 8 466 mk. I dessa beräkningar har arealtillägget direkt beaktats vid lantbruksinkomsterna.

¹⁾ Inkomsterna från skogshushållningen har i beskattningen bedömts på basen av skogsmarkens kvalitet i enlighet med godkända produktionsnormer. De reella skogsinkomsterna är i viss mån större.

Av lantbrukslägenheterna i Södra Finland har en del specialiserat sig på spannmålsodling. Till exempel fanns det cirka 750 stycken 20-30 ha:s spannmålsproducerande lantbrukslägenheter, vilkas specialiseringsgrad överskred 80 %. För deras del har penninginkomsternas struktur varit så gott som lika som genomsnittet för samtliga lägenheter, ehuru dock inkomsternas belopp varit större beroende på de större lantbruksinkomsterna och löneinkomsterna. Spannmålslägenheternas skattebelopp är grovt taget lika som områdets skatter i genomsnitt. Skuldebelpet är för spannmålslägenheternas del lika som för lägenheterna i medeltal, ehuru spannmålsodlarna under granskningsåret nödgats uppta större lån än i medeltal. För spannmålslägenheternas del har det direkta lantbruksstödet varit synnerligen ringa.

I fråga om lantbrukets skuldsättning inom området kan konstateras, att skulderna i medeltal för lägenheterna inom området uppgick till cirka 106 000 mark per lägenhet. De spannmålsproducerande lägenheter som var större än medeltalet hade något mindre skulder per lägenhet.

2. Mellanfinland

Lantbrukslägenheternas genomsnittsstorlek i Mellanfinland är mindre än i landets södra delar eller de omfattar i medeltal 10.9 ha åkerareal och 39 ha skog. Detta inverkar för sin del också på inkomsternas storlek. Inom Mellanfinland har inkomsterna från jordbruket, skogsbruket och sidoinkomsterna i medeltal år 1983 uppgått till cirka 62 650 mk per lägenhet eller lantbrukarfamilj. Inkomsterna från jordbruket och sidoinkomsterna har varit av samma storleksordning (26 100 respektive 24 800 mk) eller vardera representerar cirka 40 % av nettoinkomstens totala belopp. De skattepliktiga skogsinkomsterna är av större betydelse inom Mellanfinlands område än i Södra Finland. Inkomsterna från skogen har uppgått till inemot 20 % av nettoinkomsterna.

Skatterna i anslutning till lantbruket och sidoinkomsterna har uppgått till drygt 15 000 mk. Likväl har skuldbeloppet varit av samma storlek. Lägenheterna i Mellandinland har i genomsnitt cirka 88 000 mark i skulder. De direkta statsunderstöden i anslutning till lantbruket har beräknats till cirka 15 000 mk under året. Sålunda har lantbrukarfamiljen haft till sitt förfogande år 1983 sammanlagt cirka 62 400 mk.

Tabell 2. Penninginkomsternas struktur i Mellanfinland

	Samtliga lägenheter		10-20 ha:s mjölk-lägenheter	
	mk/gård	%	mk/gård	%
Penningöverskott sammanlagt	62 641	100.0	66 090	100.0
- av jordbruket	26 130	41.7	35 845	54.2
- av skogshushållning	11 670	18.6	14 412	21.8
- löneinkomster etc.	24 841	39.7	15 833	24.0
Skatter	15 855		19 196	
Utökning av skuld/1983	15 588		21 003	
Disponibla pengar	62 374		67 897	
- därav olika stöd	15 196		21 518	
Skulder vid årets slut	87 949		132 418	

I tabellen jämförs de genomsnittliga resultaten också med en sådan lägenhetsgrupp (cirka 8 100 gårdar), som specialiserat sig till över 80 % på mjölk- och nötköttsproduktion. Resultatet visar, att dessa gårdar fått något mera pengar för familjens disposition, vilket dels också beror på att lägenheterna är större. På de lägenheter som specialiserat sig på nötkreatur har man inte i samma omfattning hunnit med att få sidoinkomster. Dessa lägenheter har upptagit i medeltal 21 000 mk i skulder under året och skuldernas totala belopp stiger till 132 400 mk, vilket är klart mera än motsvarande genomsnittliga skuld för området i fråga. Statens direkta andel av inkomsterna har uppgått till cirka 21 500 mk.

3. Sydösterbotten

Lantbruksproduktionen liksom lantbruksbefolkningens inkomststruktur varierar klart mellan olika områden. För Sydösterbottens del uppgick lantbrukslägenheternas genomsnittliga åkerareal till 13.3 ha och skogsarealen till cirka 24 ha. I Sydösterbotten förekommer rätt många lantbrukare som specialiserat sig på svinskötsel. Förutom områdets genomsnittliga uppgifter har i det följande också framförts uppgifter om de lantbrukslägenheter som specialiserat sig på svinskötsel. Inom ifrågasvarande område fanns år 1983 cirka 300 medelstora lantbrukslägenheter, som till över 80 % specialiserat sig på svinskötsel (produktion av svin och kött). Penningöverskottet för samtliga lägenheter var i medeltal cirka 70 000 mk per gård. Av detta var jordbrukets andel 48 % och löneinkomsternas andel 46 %. De beräknade skogsinkomsterna uppgick till endast cirka 6 %. Den sydösterbottniska lantbrukslägenheten betalade i medeltal cirka 17 600 mk i skatter och gårdens skuld har under året utökats med ungefär 11 000 mk. Det direkta statsunderstödet steg per lägenhet till cirka 10 100 mk under året. Lantbrukslägenhetens familj har fått disponibla pengar upp till inemot 63 000 mk, vilket också omfattar statsunderstödet och löne- m.fl. inkomster utom lägenheten.

Tabell 3. Penninginkomsternas struktur i Sydösterbotten

	Samtliga lägenheter		20-30 ha:s svinlägenheter	
	mk/gård	%	mk/gård	%
Penningöverskott sammanlagt	69 423	100.0	122 896	100.0
- av jordbruket	33 506	48.3	94 815	77.2
- av skogshushållning	3 974	5.7	5 484	4.5
- löneinkomster etc.	31 943	46.0	22 597	18.3
Skatter	17 594		33 401	
Utökning av skuld 1983	11 026		40 420	
Disponibla pengar	62 855		129 915	
- därav olika stöd	10 114		467	
Skulder vid årets slut	85 013		274 748	

Penninginkomsterna på de svingårdar som användes som jämförelsegrupp har varit klart högre tack vare svinkötseln. Jordbrukets andel av penningöverskottet har varit 77 %. Löneinkomsterna steg till cirka 18 %. Den intensiva driften har också höjt skatterna, vilka var cirka 33 400. Under året upptogs drygt 40 000 mk i skulder. Enligt dessa beräkningar har familjens disponibla penningbelopp uppgått till inemot 130 000 mk. Vi kan dock konstatera, att svinkötseln kräver ansevliga investeringar. Detta syns också klart av att de nämnda lägenheterna hade i medeltal en skuld på cirka 275 000 mk. Ett dylikt skuldbelopp ökar redan klart produktionsbranschens riskbenägenhet. Något direkt statsunderstöd erhåller i praktiken inte svingårdarna. Det statsunderstöd under 500 mark som förekommer i beräkningen, beror på den ringa mjölkproduktion som bedrivs på svinlägenheterna i fråga.

4. Uleåborgs län

Lantbruksproduktionen i landets nordligaste delar avviker väsentligt från lantbruksproduktionen i landets övriga delar. Här har situationen i norr beskrivits uteslutande med lantbrukslägenheterna i Uleåborgs län. Lantbrukslägenheterna i Uleåborgs län omfattar i medeltal 11.3 ha åkerjord och cirka 46 ha skog. Situationen ser ut att vara den, att i norr spelar sidoinkomsterna utanför lägenheterna en viktig roll i fråga om jordbrukslägenheternas inkomster. I medeltal stiger löne- m.fl. inkomsterna för samtliga lägenheters del till cirka 52 % av penningöverskottet (56 250). Jordbrukets andel uppgår till inemot 43 % och de beräknade skogsinkomsterna utgör 5 %. Skatterna utgör i medeltal 12 650 mk, ytterligare skuld har upptagits 18 800 mk och skulden per lägenhet uppgick till cirka 79 000 mk. Lantbrukarfamiljen har under året kunnat disponera cirka 62 400 mk. Det direkta lantbruksunderstödet (i anslutning till främst mjölkhushållningen) har varit ansevligt eller dess andel har uppgått till hela 21 250 mk.

Tabell 4. Penninginkomsternas struktur i Uleåborgs län

	Samtliga lägenheter		10-20 ha:s mjölk-lägenheter	
	mk/gård	%	mk/gård	%
Penningöverskott sammanlagt	56 258	100.0	64 583	100.0
- av jordbruket	24 073	42.8	37 658	58.3
- av skogshushållning	2 682	4.8	2 786	4.3
- löneinkomster etc.	29 503	52.4	24 139	37.4
Skatter	12 654		14 139	
Utökning av skuld 1983	18 795		37 072	
Disponibla pengar	62 399		87 516	
- därav olika stöd	21 255		32 559	
Skulder vid årets slut	78 976		134 894	

Ehuru mjölkproduktionen inom Uleåborgs län är vanligare än i genomsnitt, har här beräknats resultaten för gårdar, som till över 60 % specialiserat sig på nötkreatur. Antalet mjölkproducerande lägenheter på 10-20 ha var cirka 3 700 och deras genomsnittliga åkerareal var 14.4 ha. Dessa lägenheter uppvisar likriktade resultat med området i övrigt, ehuru jordbrukets andel betonas på de specialiserade lägenheterna. Dessa har också i genomsnitt mera skatter än normalt. Jordbruket och specialiseringen på mjölkproduktion ser också ut att kräva stora kapitalinvesteringar. Dessa har i medeltal nödgats utöka skulderna med 3 700 mk och deras totala skuld uppgår till cirka 135 000 mk per lägenhet. När man beaktar lägenheternas ringa storlek och penningrörelsen samt att skulden endast koncentrerats till en del av lantbrukslägenheterna, måste faktiskt skuldsättningen anses vara hög. För många lägenheters del rör man sig för skuldernas del redan nära riskgränsen. De beräknade disponibla medlen har för familjernas del varit t.o.m. överraskande stora eller uppgått till cirka 87 500 mk. Samtidigt kan konstateras, att andelen av det direkta stödet varit större på de specialiserade lägenheterna än i medeltal.

III Slutsatser

I fråga om lantbrukarnas inkomster idag kan allmänt konstateras, att utöver jordbruket spelar sidoinkomsterna utanför lägenheten en allt större roll. Likväl är skogshushållningens andel för inkomsterna viktig. I denna utredning har dock skogsinkomsterna endast granskats på basen av beskattningsuppgifterna. Skogshushållningen beskattas enligt godkända normer och de reella skogsinkomsterna kan i vissa fall vara större än vad som här framförts. Vi har här endast granskat resultaten under ett år och speciellt skogsinkomsterna och också sidoinkomsterna varierar från ett år till ett annat.

På basen av de framförda siffrorna torde man kunna konstatera, att av lantbruksbefolkningens disponibla inkomster härrör ungefär hälften från jordbruket, en dryg tredjedel kommer från sidoinkomster och de resterande inkomsterna kommer från skogshushållningen. Därtill kan vi konstatera, att specialiseringen klart ser ut att öka lantbrukets inkomster. I och med specialiseringen ökar dock också riskerna. Riskerna ansluter sig för växtodlingens del till hur odlingsväxterna lyckas och i fråga om kapitalanvändningen utgörs risken främst av skuldbeloppet. Skuldsättningen är klart större på de specialiserade lantbrukslägenheterna än i medeltal.

Här har lantbrukarnas penninganvändning granskats på basen av nettoinkomsterna. För lantbrukets del måste speciellt betonas, att bruttoinkomsterna inom lantbruket är relativt stora, men att också produktionen kräver stora kostnader och att nettoinkomsterna med vissa reservationer kan disponeras av lantbruksfamiljen. Vid beräkandet av det disponibla penningbeloppet har också skatterna beaktats som utgifter och det lån som upptagits under året har lagts till inkomsterna. Vid detta slags beräkningar kan man utgå från, ehuru skulden ofta medräknas i egendomen, att motsvarande penningbelopp under vissa förutsättningar också kan disponeras under året. I beräkningarna har

också statsunderstödet presenterats skilt för sig. Det ifrågasvarande direkta stödet omfattar bl.a. produktionsunderstöd för mjölk, premier för koskötsel, köttproduktionsunderstöd etc. Även arealtilläggen har härvid beaktats. Vid granskningen av resultaten bör beaktas, att det på detta sätt beräknade penningbeloppet inte direkt kan jämföras med löner. Detsamma omfattar förutom arbetslönen också ränta på det egna kapitalet liksom också en viss summa med tanke på riskerna. En del av detta penningbelopp borde disponeras för att utveckla företagets fortsatta bestånd. Likväl måste man komma ihåg, att lantbrukarfamiljen i medeltal består av två vuxna personer som deltar i arbetet, vilket måste hållas i minnet vid t.ex. en jämförelse med löner.

WHERE DO FARMERS GET THEIR INCOME FROM TODAY?

MATIAS TORVELA

I. Introduction

Considerable advances have been made in the countryside along with economic progress over the past few decades. The proportion of the farming population has decreased so much that a mere 10 % of the total population now earns its primary living from agriculture or forestry. The nature of agricultural production has changed, and farms are increasingly resembling business enterprises. Natural economy is only a memory, and the farming population buys most of its food at the same shop as the 'consumer' population.

Still today the Finnish farm usually includes some forest areas, too. The average arable land area (over 2-hectare farms) is 13.7 hectares, and the average forested area approximately 36 hectares. The differences in production between the various parts of the country are considerable. In the south of Finland, many fairly demanding crops flourish, whereas in the north agriculture relies on livestock and fodder production. The following aims to give a picture of the fluctuations in the disposable income of farmers in various cases. This information is mainly based on tax data or other official statistics. The latest data are from 1983. At that time there were a total of 142 000 private farms of over 2 hectares. The average age of farmers is 53 years. An average of 1.8 farming couples work on these farms. A farming family works for an average of 2 800 hours a year per farm.

II. INCOME BREAKDOWN

1. Southern Finland

The average arable area of farms in southern Finland is 16.8 hectares and the forested area 28 hectares. In 1983, farms in southern Finland had an average disposable income of 77 700 marks after the costs required by farming. Agriculture accounted for nearly half of this, and wages, salaries and other income for some 40 %. The income from forestry accounts for some 12¹⁾ %.

Table 1. Breakdown of income in southern Finland

	All farms		Grain farms of 20-30 hectares	
	marks/farm	%	marks/farm	%
Total surplus	77 665	100.0	90 723	100.0
-of which farming	37 690	48.5	44 464	49.9
forestry	9 154	11.8	10 199	11.2
wages etc.	30 821	39.7	36 060	39.7
Taxes	22 346		25 893	
Loans taken 1983	12 021		30 193	
Disposable money	67 340		95 023	
-of which various subsidies ²⁾	8 466		137	
Debts at end of year	105 865		101 691	

The average farm tax paid in southern Finland was approximately 23 300 marks, and approximately 12 000 marks was borrowed during the year. Calculated in this way, the amount for disposal by the farming family was 67 340 marks, 8 466 marks of which was direct subsidization. Hectarage bonuses have been included in the farm income.

1) In taxation the income from forestry has been estimated according to approved production standards on the basis of the goodness of the forested land.

2) Includes hectarage bonus and other direct subsidies.

Some of the farms in southern Finland specialize in grain growing; there were 750 grain farms of 20-30 hectares, with a specialization degree of over 80 %. Their monetary income breakdown is fairly similar to that of all other farms, although their total income is higher because of higher farming and wage incomes. The total taxes are roughly the same for grain farms as for the area on average. The total debt for grain farms is the same as for all farms on average, although in the year concerned the debts of the grain farms exceeded the average. Direct subsidization was extremely low in the case of grain farms.

The debts of all the farms in the area were about 106 000 marks per farm. Grain farms above average in size had slightly smaller debts per farm.

2. Central Finland

Farms in central Finland are smaller than in the south: 10.9 hectares of arable land and 39 hectares of forest on average. This naturally affects the size of their income. The income from farming, forestry and supplementary occupations was about

Table 2. Breakdown of income in central Finland

	All farms		Dairy farms of 10-20 hectares	
	marks/farm	%	marks/farm	%
Total surplus	62 641	100.0	66 090	100.0
-of which farming	26 130	41.7	35 845	54.2
forestry	11 670	18.6	14 412	21.8
wages etc.	24 841	39.7	15 833	24.0
Taxes	15 855		19 196	
Loans taken 1983	15 588		21 003	
Diposable money	62 374		67 897	
of which various				
subsidies	15 196		21 518	
Debts at end of year	87 949		132 418	

62 650 marks per farm or farming family in central Finland in 1983. The net farming income and supplementary incomes were roughly equal in size (26 100 and 24 800 marks, respectively), i.e. about 40 % of the total net income. Taxable forestry income has a larger significance in central Finland than in the south. Forestry income forms about 20 % of the total net income. The taxes on farming and supplementary income were slightly over 15 000 marks, on a par with the loans taken during the year. The average debt of central Finland farms was about 88 000 marks. The direct government farming subsidies were estimated at 15 000 marks per year. Therefore, the average farming family in 1983 will have had 62 400 marks of disposable money.

Table 2 compares the average results with those of a group of farms (about 8 100 farms) specialized to a degree of over 80 % in the production of milk and beef. It seems that these farms had somewhat more disposable money than the average, owing partly to the larger farm size. On the other hand, farms specialized in beef production had less supplementary income. These farms borrowed about 21 000 marks during the year, and their total average debt, 132 400 marks, is significantly higher than the regional average. Direct government subsidies formed about 21 500 marks of the income.

Southern Ostrobothnia

The breakdown of farm production and farmers' income varies noticeably between regions. In southern Ostrobothnia the average arable land area and forest area are 13.3 and 24 hectares, respectively. A large proportion of farmers in southern Ostrobothnia specialize in pig raising. In addition to the regional averages, results of the pig farms in the area are presented below. In 1983, there were about 300 farms with over 80 % specialization in pig raising (production of piglets and pork). The money surplus considering all farms was about 70 000 marks per farm. Of this figure, farming income forms 48 % and wages 46 %. Forestry income only accounts for about 6 %. An average

southern Ostrobothnian farm paid 17 600 marks in taxes and borrowed 11 000 marks during the year. Direct state subsidies came to 10 100 marks per year per farm. The average farm had nearly 63 000 marks of disposable money, including state subsidies and wages etc. from outside the farm.

Table 3. Breakdown of income in southern Ostrobothnia

	All farms		Pig farms of 20-30 hectares	
	marks/farm	%	marks/farm	%
Total surplus	69 423	100.0	122 896	100.0
-of which farming	33 506	48.3	94 815	77.2
forestry	3 974	5.7	5 484	4.5
wages etc.	31 943	46.0	22 597	18.3
Taxes	17 594		33 401	
Loans taken 1983	11 026		40 420	
Disposable money	62 855		129 915	
-of which various subsidies	10 114		467	
Debts at end of year	85 013		274 748	

The pig farms taken as a comparison group have enjoyed a noticeably higher income due to pig raising. Farming accounted for about 77 % of the surplus, wages for 18 %. An intensive economy has also raised the amount of taxes levied, which is 33 400 marks. The farms borrowed over 40 000 marks on average during the year. The amount of disposable money per farm thus calculated comes to nearly 130 000 marks. It should be said, however, that pig raising requires considerable investments, witness the average debt of nearly 275 000 marks per farm. A debt this size clearly increases the production risk. Pig farms receive no state subsidies in practice. The state subsidy of under 500 marks in the figures is due to minor milk production on the farms.

4. Oulu province

Farming in the northernmost parts of the country differs greatly from that in other regions, and in the present context the northern situation has been described using only farms in the province of Oulu. The average arable land area on farms in this region is 11.3 hectares; the forest area is 46 hectares. It seems that external supplementary income accounts for a substantial part of the farmers' income in the north. About 52 % of the average surplus (56 250 marks) is due to wages and other incomes. Farming accounts for 43 %, and forestry for 5 %. Taxes paid amount to 12 650 marks, loans taken to 18 800 marks, and total debts to 79 000 marks per farm. The amount of disposable money came to 62 400 marks per farm. The share of direct state subsidies (primarily in connection with dairy farming) was significant, being about 21 250 marks.

Table 4. Breakdown of income in Oulu province

	All farms		Dairy farms of 10-20 hectares	
	marks/farm	%	marks/farm	%
Total surplus	56 258	100.0	64 583	100.0
-of which farming	24 073	42.8	37 658	58.3
forestry	2 682	4.8	2 786	4.3
wages etc.	29 503	52.4	24 139	37.4
Taxes	12 654		14 139	
Loans taken 1983	18 795		37 072	
Disposable money	62 399		87 516	
-of which various				
subsidies	21 255		32 559	
Debts at end of year	78 976		134 894	

Although milk production is relatively common in Oulu province, the figures in the present context have been calculated from farms specialized over 60 % in dairy farming. There are 3 700 dairy farms with 10 to 20 hectares of arable land, the average area being 14.4 hectares. The results of these dairy farms show

the same structure as the total average results for the region, although the share of farming is emphasized on specialized farms. These farms also pay somewhat more taxes than the average farm. Farming and specialization in milk production also seem to require abundant capital. Around 37 000 marks' worth of loans were taken, and total debts amount to 135 000 marks per farm. If the small size of the farms, monetary transactions and the fact that the debt can only have concentrated on some of the farms are taken into account, the rate of debt must be considered high. Many farms must be struggling to break even. However, the figures show a surprisingly high average amount of disposable money, that is, 87 500 marks. Also, the amount of direct subsidy for specialized farms is larger than the average.

III. CONCLUSIONS

Of farmers' income today it can be said that apart from farming, supplementary external income accounts for an increasing part of the total income. Forestry, too, continues to figure prominently in the income makeup. In this report, it has been possible to examine forestry income only through taxation reports. Taxation of forestry is carried out according to accepted standards, and the actual net income may be larger than here presented. This report only studies the results of one year, and forestry income in particular, but also supplementary incomes vary from year to year.

On the basis of the figures presented we may say that of the disposable money available to farmers about half comes from farming, a third from supplementary earnings and the rest from forestry. Furthermore, specialization seems to increase farming income noticeably; however, specialization brings increased risks. These risks have to do with the size of harvests on grain-growing farms, and with accumulated debts in the use of capital. Indebtedness on specialized farms is clearly higher than the average.

We have examined the farmers' economy on the basis of net monetary income. It must be pointed out that in farming the gross monetary income is rather substantial, but that production costs are high, and that the net income is usable by the farmer and his family with certain reservations. The calculations for the amount of disposable money have figured taxes as deductions, and loans taken during the year have been included in the income. In such a calculation the corresponding amount of money is usable during the year, even though loans are usually invested in property. State subsidies have been presented separately in the calculations. The direct subsidies mentioned consist of milk production subsidies, cow keeping subsidies, meat production subsidies, etc. Hectarage bonuses have also been included in the calculations. In examining the results it must be noted that the amount of disposable money thus calculated is not directly comparable to normal wages. It includes, in addition to wages, interest reservations for capital owned plus a certain risk insurance sum. Part of this amount should be used for the continuing development of the business. In calculating salary comparisons it must also be remembered that the average farming family includes almost two adults participating in the work.

